

VOMI

**VERENIGING
OUD MILITAIREN
INDIËGANGERS**

SOBAT

8e jaargang - april 1993 - nr. 28

Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962

Mauritslaan 1 - 6074 AS Melick

Fondsenverwerving standbeeld Generaal Spoor

Zilveren legpenning Nationaal Indië-monument 1945-1962

De Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962 wil bij het herdenkingscomplex in het Roermondse stadspark Hattem een paviljoen bouwen dat aan de 30.000 bezoekers per jaar allerhande voorzieningen kan bieden. Dat paviljoen zal de naam "Generaal Spoor-paviljoen" gaan dragen.

Bij het paviljoen zal een standbeeld van Generaal Spoor, de legendarische voormalige legercommandant in de vroegere overzeese rijkdelen, worden neergezet. Onder andere ook om de fondsen voor het laten maken van dat standbeeld bijeen te krijgen is een zilveren legpenning van de Stichting Nationaal Indië-monument aangemaakt. Die wordt door de stichting voor f 100,- per stuk aan de man gebracht. In die prijs is een bijdrage voor het Generaal Spoor-standbeeld begrepen en een bedrag voor de instandhouding van het Nationaal Indië-monument 1945-1962.

Bij het Nationaal Indië-monument 1945-1962 worden ongeveer 5900 militairen van het koninkrijk herdacht die tussen 1945 en 1962 in het toenmalige Nederlands Oost-Indië en op Nieuw-Guinea van het vaderland bij krijgsverrichtingen het leven verloren. Tot het complex behoren een obelisk met fontein- en trappenstelsel, een aantal ere tafels waarop 112 onderdelen van de vroegere krijgsmacht al een eigen herdenkingsplaquette hebben neergelegd en 18 grote roestvrij stalen zuilen waarin de namen van de ongeveer 5900 gesneuvelde militairen zijn gegraveerd. De jaarlijkse Nationale Dodenherdenking werd op 7 september 1992 door 12.000 mensen bijgewoond.

De penning wordt door atelier RE-Diamant in Roermond vervaardigd in gietwerk van het "eerste" zilvergehalte (925/1000). Dat zilvergehalte wordt gegarandeerd door een rijkskeurmerk van de Waarborg. De penning heeft een diameter van 35 mm en een gewicht van ± 19 gram.

De voorzijde van de penning draagt de symbolen uit de top van de obelisk met het randschrift "Nationaal Indië-monument 1945-1962". De keerzijde draagt het opschrift "Palmam Qui Meruit Ferat" (de arepalm is voor hen die hem verdiend hebben). Dat is het opschrift dat ook op een paneel bij het Roermondse monument is aangebracht.

De legpenning kan worden besteld bij de Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962, Mauritslaan 1, 6074 AS Melick. De betaling kan geschieden door insluiting van een girocheque of girobetaalkaart van f 100,- over te maken op rekening 17.41.74.039 van de Rabobank Roermond of op rekening 13.41.74 van de Postbank.

LIEVER NIET IN GROEPSVERBAND? KIES DAN VOOR AURORA PrivacyTours.

Dit zijn individuele doch verzorgde reizen, opgesteld aan de hand van uw wensen en uw reisbudget. U bepaalt zelf:

- uw vertrekdatum, reisduur en programma
- de luchtvaartmaatschappij waarmee u wenst te vliegen
- de gewenste accommodatie (vanaf guesthouses tot en met wereldklasse hotels)
- het gewenste vervoer en de excursies in uw vakantiebestemming(en).

Bij aankomst op uw bestemming wordt altijd voor uw vervoer en opvang gezorgd.

INDONESIË: Vraag naar onze brochure: "van Sabang tot Merauke"!

Andere AURORA PrivacyTour bestemmingen en brochures:

- Thailand
- Maleisië
- Singapore
- USA (vasteland)
- Hawaii
- Brazilië

HAWAII

16 dagen WAIKIKI, per persoon al vanaf f 2.685,-

Inclusief vliegbiljetten, bloemenhulde bij aankomst, accommodatie in een 2-persoonskamer, lokale belastingen en diensten van onze lokale nederlandsprekende vertegenwoordiging.

LOSSE TICKET VERKOOP

Van iedere luchtvaartmaatschappij en naar alle bestemmingen ter wereld zoals CANADA, AUSTRALIË, NIEUW ZEELAND.

AURORA TRAVEL SERVICE B.V. (ANVR/SGR nr. 1502/IATA)

Clauskinderweg 28-29, 1069 HN Amsterdam. Tel. 0206199377/6199396 (zaterdag telefonisch niet bereikbaar). Kantooruren: maandag t/m vrijdag 09.00 - 17.00 uur. Zaterdag 09.00 - 12.00 uur.

Inlichtingen omtrent prijzen, dienstregelingen, afvaartdata, enz. worden verstrekt volgens de laatste in ons bezit zijnde gegevens, echter onder alle voorbehoud. Registratie K.v.K. Amsterdam 147459

FONDS SOCIALE ZORG

Met herkenning begint erkenning

Draagt ons borstembleem en onze nieuwe stropdas bij alle V.O.M.I. gelegenheden. U kunt ze weer bestellen bij uw afdelingspenningmeester.

Borstembleem	f 12,50
Stropdas donkerrood	f 22,50
Stropdas donkerblauw	f 22,50
VOMI stickers	f 1,00

U kunt de artikelen ook bestellen bij de beheerder Fonds Sociale Zorg, J.G. Huijgen Beemdgras 60, 2804 NV Gouda, telefoon 01820-33330. Postgiro 61.31.84.4

Postzegels

Postzegels gebruikt of ongebruikt, binnen of buitenland, bewaar ze en stuur uw postzegels naar mevrouw Jac. Holewijn, De Goede Hoop 13, 2021 AP Haarlem. Alle aangesloten verenigingen worden verzocht aan de inzameling mede te werken.

ORLOGSGRAVENSTICHTING

BESCHERMVROUWE H.M. DE KONINGIN
ERE-VOORZITTER Z.K.H. DE PRINS DER NEDERLANDEN

Het aantal bloemleggingen in het Verre Oosten nam opmerkelijk toe.

Bloemlegging en graffoto's (Verre Oosten)

Door tussenkomst van de Oorlogsgraavenstichting is het mogelijk om bij graven van Nederlandse oorlogsslachtoffers in het Verre Oosten bloemen te plaatsen. Een annonce over deze mogelijkheid werd geplaatst in een aantal uitgaven o.a. van oud-strijders- en reünieverenigingen, in verband met het feit dat het 50 jaar geleden was dat ons Koninkrijk in de oorlog werd betrokken en de bevrijding 45 jaar geleden. Hierdoor nam het aantal bloemleggingen ten opzichte van 1989 opmerkelijk toe.

In Indonesië bedroeg het uitgevoerde aantal opdrachten 1439 inclusief 33 kranleggingen namens diverse verenigingen en comité's. (In 1989 bedroegen deze aantallen 926 resp. 27). Op verzoek van nabestaanden werden 938 graffoto's verstrekt (450 in 1989). Op de Erevelden in Thailand werden 226 bloemstukjes geplaatst, inclusief 2 kranen (In 1989 bedroeg dit aantal 144). In Hong Kong werden 2 bloemleggingen uitgevoerd.

De kosten van een bloemlegging in Indonesië bedragen f 7,50, met foto f 10,-. Tevens is het nu mogelijk voor de Erevelden in Indonesië kleine kranen te bestellen voor plaatsing bij de individuele graven; kosten -16,- inclusief foto. Grote kranen van f 30,- tot f 50,- zijn bedoeld voor kranlegging bij de monumenten, door comité's en verenigingen.

Voor Thailand kunnen uitsluitend eenvoudige bloemstukjes worden besteld. De kosten bedragen f 10,- inclusief een kleine foto.

Bestellingen dienen uiterlijk 8 weken voor de gewenste uitvoeringsdatum in ons bezit te zijn.

De eenvoudigste wijze van bestellen is per giro, onder vermelding van: naam overledene, het Ereveld en de gewenste datum.

Voor Hong Kong, Singapore, Ambon en Birma gelden aparte voorwaarden waarover desgewenst nadere inlichtingen gaarne worden verstrekt.

Wat Birma betreft moet rekening gehouden worden met grote vertraging en zelfs met een tijdelijke onuitvoerbaarheid van opdrachten.

Kleurenfoto's van Erevelden

Overzichtsfoto's van Erevelden in Europa en het Verre Oosten kunnen per giro of telefonisch worden besteld. De prijs voor een foto in het formaat van 18 x 24 cm, bedraagt f 15,- inclusief porto.

Wie nadere inlichtingen wenst kan zich richten tot de

ORLOGSGRAVENSTICHTING
Bankplein 5
Postbus 85991 - 2508 CR 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3541300 - Giro 401.000

Vereniging Oud Militairen Indiëgangers

K.v.K. ARNHEM V. 123191
V.O.M.I.
K.T.O.M. "BRONBEEK"
Velperweg 147
6824 MB Arnhem

Be jaargang, nummer 28
April 1993

Jaarcontributie minimaal f 27,50
inclusief 6x per jaar "Sobat"

Ereleden

J.W.J. in den Berken
Mevr. J. Zanings-Edens

Algemeen Bestuur

Voorzitter: J. Dijkema
2e Voorzitter: T. Lantz
Secretaris: G. Deteman, Brongros 68
3068 PB Rotterdam tel: 010-4206138
Penningmeester:
D. Mennens, Lijsoorlaan 12
3055 CH Rotterdam, tel: 010-4188239
Postbanknummer 42.39.398
Amrobanknummer 45.8591.300
L.n.v. Vereniging Oud Militairen Indiëgangers
Rotterdam
Algemeen Adres: C.L.W. van Hasel
Bestuurslid: N. den Hollander
Bestuurslid: Victor C. Bridé

Raad van Advies

Voorzitter: M.M. Bekker, Res. Luitenant-Kolonel der
Artillerie b.d.
Leden: R. Boekholt, Brigade-Generaal der Fuseliers
b.d.
H. Boschma, Oud Burgemeester
W. Epke, Ridder MWO Brigade-Generaal b.d.
S.A. Lapré, Ridder MWO Major b.d.
L.M. Staffeu, Luitenant-Kolonel der Infanterie Staf
Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht.
P.H. de Vries, Kolonel der Cavalerie, Chef Staf
1 Div. "7 december"

Ledenadministratie

N. den Hollander
Staringstraat 218, 5343 GL Oss,
tel. 04120-25109

Voorzitter Sociale Commissie

Victor C. Bridé
Van Nijenrodestraat 117, 2597 RL Den Haag
tel. 070-3280156

Redactiecommissie

J.P.C. Rausch
Kon. Wilhelminalaan 387, 2274 AK Voorburg
tel. 070-3857934
R. Grit
nr. 80, 9450 TD Balloo
tel. 05924-1361
J. Zwaan
Lizijde 45, 1034 KV Amsterdam
tel. 020-6319151

Filmsdienst

J. de Wit, Molenbrink 60
2553 GR Den Haag
tel. 070-3877822

Correspondentie

1. Opgeve nieuwe leden, adreswijzigingen en inlichtingen omtrent contributie beslissingen te richten aan de leden-administrateur.
2. Zaken, de vereniging betreffende, richten aan de secretaris dagelijks bestuur.
3. Kopij: oproepen, ingezonden stukken en afdelingsnieuws richten aan redactie J.P.C. Rausch.

Veteranenpas komt eraan

De ongeveer 200.000 Nederlandse veteranen kunnen binnenkort aanspraak maken op gratis reizen naar herdenkingen en op open dagen van de krijgsmacht. Ook komen zij in aanmerking voor een abonnement op één van de Defensie-periodieken. De ministerraad heeft vorige week vrijdag ingestemd met het voorstel van minister van Defensie tot invoering van een veteranenpas, die hierop recht geeft.

De Stichting Dienstverlening Veteranen heeft, na een marktonderzoek onder veteranen, positief geadviseerd over de invoering van de pas. Naar verwachting zal de invoering ongeveer tien miljoen gulden kosten.

De veteranenpas is één van de maatregelen van de overheid in het kader van het veteranenbeleid. Onder veteranen worden gewezen militairen verstaan die hebben gediend onder oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief vredesmissies. Ook vaarplichtig personeel en KNIL-militairen worden hier toe gerekend. Met het beleid wordt beoogd aan veteranen erkenning te geven voor hun inzet onder buitengewone en vaak zeer zware omstandigheden.

De Stichting Dienstverlening Veteranen komt in april met plannen over hoe men de pas kan aanvragen. Deze informatie zal dan ook in de Defensiekrant worden gepubliceerd. Naar verwachting kan over enkele maanden worden begonnen met de verspreiding van de pas.

Met de veteranenpas kan straks gratis gereisd worden naar de open dagen van de krijgsmacht.

(Overgenomen uit de Defensiekrant.)

Kopij Sobat nr. 28 uiterlijk inzenden 22 mei 1993.

Van de bestuurstafel

DE/32.93 Rotterdam, 23 februari 1993

Uittreksel uit de notulen van de bestuursvergadering van 26/1/93

1) Opening door J. Dijkema

Ontwikkelingen in komend jaar vereisen bezinning op bestuurlijk vlak, mede door de forse groei in het afgelopen jaar. Raad van Advies is nu compleet - heeft het D.B. uitgenodigd voor een gesprek op 12/2/93.

Voortaan wordt R.v.A. uitgenodigd voor de jaarvergadering.

Overlegd wordt om voortaan één of tweemaal per jaar informeel gesprek te hebben tussen R.v.A. en D.B.

2) Notulen vergadering 3/11/92

Het tekort over 1992 van ca. f 10.000,- is door de SFMO via subsidie geneutraliseerd.

Vooralsnog verandert er niets in de redactie-commissie. Alle leden werken normaal verder.

Komende drie nummers Sobat verschijnen in de oude vorm. Daarna worden mogelijkheden verder bekeken.

3) Post

Alle ingekomen en uitgegane brieven werden besproken. Vergaderingen in Bronbeek liggen vast tot juli 1993. Daarna hangt het van de voortgang van de renovatie af of er verder kan worden vergaderd. In juli is er te weinig personeel. Ledenvergadering dan waarschijnlijk in Kromhout.

Er is een drietal ontwerpen ingediend voor een nieuwe VOMI-vlag. Wordt op jaarvergadering aan de leden voorgelegd ter beslissing.

4) Agenda Jaarvergadering

Punten van gesprek werden vastgelegd. Aan de beurt van aftreden zijn Jan Dijkema en Victor Bridié. Zijn herkiesbaar. Tegenkandidaten kunnen tot aanvang vergadering worden gesteld. Er is dringend behoefte aan een full-time PR-functionaris.

Klankbord voor film Aagten bestaat uit de heren Bolt, de Jong, Lentz, van Maris, Smoorenburg, Timmer en Offerman.

Niet belast met het maken van de notulen van de vergadering op 25 maart lijkt het de redactie toch aardig om te vermelden dat deze werd bijgewoond door genoeg de voltallige "Raad van Advies" niet alleen als toehoorder, maar daar waar nodig ter plaatse adviserend op te treden, waarvan gebruik werd gemaakt. De aftredende voorzitter J. Dijkema van de landelijke vereniging, alsmede de voorzitter van de Sociale Commissie, V.C. Bridié, werden herkozen. Het verslag volgt in de volgende "Sobat"

Het Lido-hotel

Toen ik gedurende de jaren 1983-1985 bezig was met het onderzoek ten behoeve van de samenstelling van mijn boeken over Nederlands-Indië tijdens de Tweede Wereldoorlog; "Nederlands Indië 1940-1946" deel III Geallieerd Intermezzo, 5 augustus 1945 (de capitulatie van Japan) 30 november 1946 (het vertrek van de Engelse troepen uit Nederlands-Indië) kwam ik bij het doornemen van het Nederlands-Indische blad "Nieuwsgierig" (van april 1946), het navolgende korte bericht tegen:

"Pelopers in West-Java bleezen, op 29 april, het bekende luxe-hotel, Lido bij Tjigombang, een bungalowpark op de Goenoeng Boender, met dynamiet op. Slechts de fundamenten van dit prachtige hotel bleven over."

Dit lezende schoot mij een belevenis uit mijn diensttijd in Indië te binnen.

Ruim twee jaar na de boven geciteerde gebeurtenis, het was intussen 1948, ik diende toen als militair bij de "7 December Divisie op West-Java, had ik het niet onverdeelde genoegen in de ruïnes van het bovengenoemde Lido-Hotel te worden gehuisvest. Afgezien van het ongeëvenaard mooie uitzicht over de Preanger-vlakte en op de hellingen van de Goenoeng Salak, waarvan de Boender deel uitmaakte, en het verder gelegen prachtige West-Javaanse bergland, vanaf het voormalige hotelterras, (de kijkers waardoor men heel in de noordelijke verte de schepen op zee voor de noordkust van Java kon zien varen), was het eens gevierde vakantieoord gemetamorfiseerd in een lugubere bergpost. De

wegen naar het vroegere lustoord waren door de rimboe overwoekerd en zo goed als onbegaanbaar geworden. Een afschuwelijke stank van rottende lijken verpestte de voorheen om zijn zuiverheid vermaarde berglucht. De vele te ondiep begraven slachtoffers van de slachting, die na de verwoesting van het eens door vele rijke toeristen gefrequenteerde bergoord, op 29 april 1946, had plaats gevonden, besmetten de gehele omgeving, en in het bijzonder het zo helder lijkende ijskoude water van de snelstromende kali, die langs de hotel-ruïnes stroomde.

De demarcatielijn, tussen het door de Belanda's (Nederlanders) gecontroleerde gebied en dat van de TNI, (Indonesische Leger), die na de zogenaamde eerste politionele actie, van juli 1947, niet ver van Tjigombang was gesitueerd, betekende voor ons de grens tussen angst en onzekerheid. Herhaaldelijk versperden, op geheimzinnige wijze, op de weg neergelegde boomstammen de verbinding van ons peloton met de dichtbijgelegen Nederlandse militaire post: Tjibening, zodat we soms dagen lang van de rest der wereld afgesloten waren. De aanvoer van eten en verdere benodigdheden was dientengevolge uiterst ongeregeld, wat een onaangename situatie veroorzaakte. Amoebe-dysenterie (bloedloop) uittebroken ten gevolge van het drinken van het water uit de idyllisch bruisende kali, decimeerde de toch al zwakke bezetting. En wat leek dat koude heldere water zuiver en wat smaakte het heerlijk.

De nachten op de hooggelegen Boender-tjot waren koud. De regen van de natte moesson hulde de omringende bergen en dalen in mist en schaduwen. De sfeer

tussen de lugubere ruïnemuren was, vooral 's nachts op wacht, huiveringwekkend. Koude regennevelds hingen tussen de bergwanden toen, de al lang verwachte, TNI-aanval op het Lido-"bivak" plaatsvond.

Woest gehuil luide de nachtelijke stormloop op "onze" tjot in. De hoogte, waar het "hotel" op was gebouwd, bood ons geen enkele bescherming. De donkere tropennacht, bij zware regen, omsloot ons als een woud. Het was onmogelijk vast te stellen waar de aanvallers zich bevonden of waar vandaan ze hun granaten en kogels afvuurden. Wij waren met zo weinigen en zij met zovelen, misschien 30 man tegen honderden. Ter redding van het vege lijf retireerden wij van de tjot. Inslaannde granaten deden waterfonteinen uit het, nog altijd intacte, zwembad opspuiten.

Na een angstige en moeizame tocht, achtervolgd door de pelopers, over een op vele plaatsen opgebroken en gebarricadeerde, half dichtgegroede weg, doorweekt door de geweldige regens, bereikten we vele uren later onze sobats op de Tjibening-post.

Wij waren de laatsten der Mohikanen, de laatste Nederlandse militairen, op de Goenoeng Boender geweest.

Het laatste wat wij omkijkende, tijdens onze terugtocht van het Lido-Hotel, of liever wat daar van over was zagen, waren de vlammen, die het door de TNI veroverde bivak, dat wij op de puinhopen van het eens zo beroemde bungalowpark hadden opgetrokken verteerden en nu door onze Indonesische tegenstanders in brand was gestoken.

J. Zwaan

“Keep them rolling”

“Nee Sikko, jong nait dei jeeps uut de tweede wereldoorlog, moar dei trainen uut Westerbörk.”

Misschien kunt ook U deze woorden associëren met de reclamespot van Hooghoudt's graanjenever uit Groningen.

Misschien denkt U nu “die vent is gek”. Ik ben misschien ook wel gek. Of beter nog, ik ben of word gek gemaakt.

Ik zal proberen U dat te verklaren. Het zit hem in de berichten in de media waarmee ik in de laatste tijd word geconfronteerd.

Het zit hem in de televisiebeelden en krantenartikelen die ik in de laatste tijd moet zien of lezen.

Beelden niet alleen van wat er om ons heen gebeurt, maar vooral ook beelden van mensen die vertellen hoe zij tegen die beelden aan kijken en wat hun opvattingen daaromtrent zijn.

Nu zult U zich afvragen wat dat te maken heeft met onze positie als veteranen.

Ja en daar gaat het nu precies om. Worden de beelden van nu getransformeerd naar de beelden van toen en worden wij beoordeeld en mogelijk veroordeeld naar de opvattingen die de mensen nu hebben in plaats van naar de opvattingen van de tijd van toen?

Als de waardeoordelen van nu, de maatstaf zijn waarmee wij worden gemeten met betrekking tot de tijd die wij in Indië hebben doorgebracht dan “helpe God ons de brug over”. Ik spreek dan nog slechts over “waardeoordelen” en niet over “vooroordelen” want kijken we naar de vooroordelen dan zullen wij morgen voor de krijgsraad staan en ons moeten verantwoorden voor de “oorlogsmisdaden” die wij niet hebben begaan.

Laat staan het door ons tot verantwoording kunnen roepen voor hetgeen ons als smaad werd aangedaan en nog steeds wordt aangedaan.

Ik moe in dit verband verwijzen naar de dissertatie van Petra Groen onder de titel “Marsroutes en Dwaalsporen”. Jaap Zwaan heeft in zijn recensie over deze dissertatie er de aandacht op gevestigd dat ook mevrouw Groen aan het fenomeen van te oordelen met de waardeoordelen van nu, niet is ontkomen. (Sobat van april 1991). Daarbij heeft zij op vragen tijdens de promotie er wel op gewezen dat zij geen keuze (voor of tegen) had gemaakt en dat zij “wertfrei” had pogen te zijn.

De beelden die mij in de laatste tijd zijn “voorgetoverd”, waaronder ook de reclamespot van Hooghoudt, hebben mij volkomen in verwarring gebracht.

En dan ontstaat de volgende trits van constateringen.

Ik ben in verwarring gebracht, ik ben verward, ik ben in de war en als je in de war bent dan ben je in de volksmond toch gek nietwaar?

Of in elk geval als het iets aardiger moet klinken “psychisch gestoord” en “rijp voor de psychiater”.

En om met een andere reclamespot van enige tijd geleden te spreken constateer ik dan “dat is logisch, nietwaar?”.

Nu vertellen onze vrienden hulpverleners ons steeds weer dat je dan moet proberen het van je af “te tekenen” of van je af “te schrijven”. Tekenen kan ik niet dus probeer ik het maar van me af te schrijven.

Waarom ik U als mijn mogelijke lezers met mijn “gestoord-zijn” lastig val?

Wel, omdat zoals ik reeds zei, aan de opvattingen van nu, het oordeel over onze tijd in Indië van toen, gekoppeld is. Misschien valt er iets recht te zetten. Misschien hebben wij, gegeven onze middelen, onze kennis en onze kunde, het echt wel goed gedaan.

Om te beginnen zal ik een aantal van die beelden zoals die door mijn hoofd spoken proberen weer te geven. Aan de hand daarvan kan ik dan proberen na te gaan waarom die beelden mij zo in verwarring brengen.

Daarbij heb ik aan U, lezers, een verzoek. Als U mij helpen kunt bij de analyse van die verwarring zou ik dat ten zeerste op prijs stellen.

1. Een beeld uit Somalië

Daar werd een vrouw onder de ogen van Franse militairen gemolesteerd en vernederd. De militairen stonden er bij en keken er naar. Ze staken geen hand uit. Een bevel om in zulke gevallen afzijdig te blijven?

Voor mij was het een beeld overeenkomend met het bericht dat een meisje in een tropisch zwembad werd aangerand zonder dat iemand een vinger uitstak of dat van een oude vrouw die door een tasjesrover wordt beroofd en niemand bood haar enige hulp.

Er daast door mijn hoofd het liedje van mijn jeugd van die twee beren die aan het broodjes smeren waren.

“Ik was verwonderd, ik bleef verwonderd, men stond er bij en men keek er naar”.

2. Twee onderofficieren die een bevel weigeren op te volgen

Twee onderofficieren die naar Joegoslavië waren uitgezonden en een bevel niet opvolgden omdat “het te gevaarlijk was”.

In een televisieuitzending waar zij hun verhaal deden werd hun weigering met

handgeklap ontvangen en werden zij tot “helden” gebombardeerd.

Is het lopen van gevaar een redelijke maatstaf geworden om een bevel naast je neer te leggen?

Het bracht in mijn herinnering meteen de uitzending terug waarbij de deserteurs die niet naar Indië wilden, als principiële gelijkhebbers en eveneens als “helden” werden getypeerd.

Welke maatstaven legt men hierbij in vredesnaam aan?

3. Een “biechtende” pelotonscommandant

Als verbazingwekkend heb ik het ervaren dat een pelotonscommandant voor de televisie meende te moeten opbiechten dat een bepaalde gebeurtenis in Indië voor hem zo traumatisch was dat hij het voorval als “de zwartste dag van zijn leven” kenschetste. Blijkbaar had hij iemand doodgeschoten waarvan hij achteraf de rechtvaardiging niet kon zien.

Nu geloof ik dat er verscheidene oud-militairen zijn die nu moeten constateren dat ze bepaalde handelingen eigenlijk niet hadden moeten doen. Maar dat is wel een constatering achteraf.

Onder de druk van de omstandigheden komen die dingen nu eenmaal voor. Deze dingen zijn onjuist en zullen ook nooit te rechtvaardigen zijn. Ze zijn wel verklaarbaar en kunnen door de omstandigheden waaronder dat is gebeurd als verontschuldigbaar worden gezien.

Dat de ondervragende televisiepresenter deze biecht meteen aangreep om de man die dat opbiechte een “oorlogsmisdaad” in de schoenen te schuiven was voor mij onvoorstelbaar. De kwalificatie die ik voor dergelijke presentatoren heb, zal ik U besparen.

Maatgevend voor mijn verwarring is alleen dat daarmee alle oud-militairen opnieuw werden gestigmatiseerd.

4. De belofte van de beroepsmilitair om het vaderland te dienen

In verschillende bladen (ook militaire) wordt het argument gehanteerd dat een militair niet tegen zijn wil kan en mag worden ingezet op strijdtonelen die niet direct de onafhankelijkheid van het eigen land bedreigen.

De echtgenote van een beroepsmilitair stelde voor de televisie daarbij heel duidelijk dat haar man niet alleen een belofte aan het vaderland had gedaan maar ook een trouwbelofte.

Zijn trouw aan het vaderland en huwelijkstrouw van gelijke orde of is er een verschil?

Is uitzending naar het buitenland alleen mogelijk op vrijwillige basis en dan alleen nog maar als het gaat om zogenaamde “humanitaire” hulp (wat zijn daarvan eigenlijk de grenzen?)

Waren onze bevrijders (Canadezen en Amerikanen) dan zulke grote “sukkels”?

5. Het geconditioneerd worden tot gehoorzaamheid

In een televisie uitzending werd door een Engelsprekende man een betoog gehouden over het geconditioneerd zijn tot gehoorzaamheid. Ik vond het een zeer interessant verhaal. Maar toch. Het kader waarin dat betoog werd gehouden zinde mij geensdeels. Nu is "geconditioneerd worden" op zich al een heel negatief fenomeen. Als het daarenboven nog impressies oproept van "het beest in de mens" dan blijft er van het leger en de discipline daarin niets, maar dan ook niets over.

6. Het ingrijpen met wapens in Joegoslavië

Daar wordt steeds weer over gepraat en daartoe wordt steeds weer opgeroepen. Maar de regeringen durven niet omdat ze enerzijds niet weten welk doel ze dan moeten afdwingen en anderzijds niet weten of het dan geen strijd zonder einde (met vele slachtoffers) zal zijn.

En als een begeleidend verschijnsel van die vrees om in te grijpen worden dan de beelden vertoond van Joegoslavische vrouwen die hartstochtelijk oproepen om hun zusters in Joegoslavië te redden van de onbarmhartige misdaden die tegen hen worden begaan.

Tegelijk met die beelden zijn het echter de vrouwen van de militairen die zich even hartstochtelijk verzetten tegen het uitzenden van Nederlandse militairen om daar te vechten.

Wie kiest en waarvoor?

Ontroerend maar buitengewoon naïef kwam op mij de oproep over van een vrouw om met een miljoen vrouwen ongewapend een cordon te vormen om de kampen in Joegoslavië. Alsof er nog niet zo lang geleden geen slachtpartij onder weerlozen heeft plaats gevonden op het "Plein van de hemelse vrede".

7. De "Prioriteiten-nota"

In mijn vorig artikel heb ik er terloops een zin aan gewijd. Het lijkt mij echter nuttig ook in de kring van de "veteranen" hieraan enige aandacht te besteden. Niet alleen omdat er zoveel kazernes worden gesloten en daarmee onze rednietmogelijkheden worden ingeperkt, maar ook omdat het denken over de toekomst van onze strijdmacht een directe invloed zal hebben over het beeld dat men van de "veteraan" zal vormen.

Hierboven heb ik een zevental (zeven is een heilig getal) van het grote aantal beelden dat mij in verwarring heeft gebracht aangehaald. Over elk van die beelden wilde ik die verwarring van mij af schrijven. Daartoe heb ik mogelijk Uw hulp nodig. Bovendien weet ik niet of ik in staat zal zijn om deze beelden in te passen in mijn opvattingen over "recht en gerechtigheid" en over "mens en samenleving".

Wel zal het U naar ik hoop duidelijk zijn

geworden dat de titel van dit verhaal te maken heeft met het feit dat wij nog steeds niets doen aan de moord op vrouwen en kinderen in Joegoslavië, ook al hebben wij daar duizend en één redenen voor.

Als ik zeg dat ik op elk deze voorbeelden wil ingaan als "veteraan" dan moge het ook duidelijk zijn dat dit niet kan in het kader van één artikel in "Sobat".

Als U het mij toestaat zullen het er enkele worden. De volgorde zal ik nog niet kunnen aangeven omdat ik mijn gedachten hieromtrent nog moet ordenen. Op één van de beelden wil ik echter reeds ingaan. Dat beeld is voor mij als oud-militair de meest voor de hand liggende.

Een beeld dat te maken heeft met gehoorzaamheid en het opvolgen van bevelen.

Gehoorzaamheid en het opvolgen van bevelen

Ik wil beginnen met een voor ons als oud-militairen die in Indië zijn geweest zeer belangrijk uitgangspunt. Wil men een leger en haar soldaten beoordelen dan dient men onderscheid te maken tussen:

a. het doel dat regering en volk voor ogen hebben

b. de opdracht aan het leger dat doel te verwezenlijken

c. de middelen die aan dat leger ter beschikking worden gesteld

d. de wijze waarop de opdracht, gegeven de middelen, is uitgevoerd

e. het gedrag van individuele uitvoerders van de opdracht.

Elk van deze punten vraagt om een eigen nadere uitwerking. Daar kom ik later nog wel eens op terug. Het feit bijvoorbeeld dat het doel waarvoor wij in Indië waren zo uitermate slecht was aangegeven en in de loop van de tijd ook nog aan verschillende interpretaties was onderworpen, heeft vele oud-militairen doen verzuchten "waarvoor zitten we hier eigenlijk".

Waar het nu om gaat is, dat het leger een opdracht krijgt teneinde een bepaald doel te bereiken. Dat doel bereiken moet zo efficiënt mogelijk gebeuren en met zo weinig mogelijk slachtoffers.

Dat er slachtoffers kunnen en zullen vallen is het gevolg van een "voortzetten van de diplomatie met militaire middelen".

Nu dient het doel waarvoor de militair wordt geroepen ("Die trommel schlug zum Streite" zie mijn voorgaand artikel) een "edel" doel te zijn. Dat betekent dat het doel groot, ja zelfs levensomvattend moet zijn. Ik zou haast zeggen dat het recht en de gerechtigheid zodanig gediend moeten worden dat het doel welhaast als "heilig" moet kunnen worden gekwalificeerd.

Om dat doel te bereiken moeten alle inspanningen doelgericht en niet tegenstrijdig zijn.

Dit vraagt om een eenheid in de leiding en als consequentie daarvan een noodzaak tot opvolging van de gegeven bevelen. Dat gegeven is een "conditio sine qua non" voor het goed functioneren van een leger. Het is een absurde gedachte als elke bevelsontvanger zijn eigen maatstaven zou mogen aanleggen voor het al of niet uitvoeren van een bevel.

Dit basisprincipe kan alleen worden "overruled" (buiten werking gezet) als er sprake is van een bevel dat regelrecht in strijd is met de grondwaarden van het mens-zijn. Het "gevaarlijk zijn" is beslist niet een van die grondwaarden.

Etnische zuivering door middel van moord en verkrachting duidelijk wel.

Het niet opvolgen van een bevel kan ook ter discussie staan als er sprake is van een grote incompetentie van de bevelvoerende. De incompetentie kan zijn oorzaak vinden in een geestelijke instabiliteit dan wel in een verregaande onbekwaamheid. In dit geval is er echter minder sprake van een weigering om een bevel uit te voeren maar veeleer van het ontnemen van de bevelvoering.

Dat voor de televisie een weigering om een bevel op te volgen, onder verwijzing naar het gevaar, wordt geplaatst in het kader van een "heldenbesluit", is voor mij persoonlijk een uiting van ongeoorloofd defaitisme.

Het opvolgen van de gegeven bevelen is een uiting van de in de krijgsmacht noodzakelijke gehoorzaamheid.

Wat wil dat nu zeggen die "gehoorzaamheid" waarmee een militair dient te worden "geconditioneerd".

De noodzaak tot het "conditioneren tot gehoorzaamheid" dient voorzover ik het zie twee belangrijke doeleinden.

1. Elke soldaat weet of kan weten dat "angst" en/of "vrees" zijn gedrag in hoge mate kunnen beïnvloeden.

Het excerceren, de stormbaan over moeten, het robben en zelfs het opdrukken dienen niet alleen lichamelijke conditie maar ook het ondergeschikt maken van de angst aan het hoge doel dat gesteld is. De angst/vrees die ten tijde van de actie collectief moet zijn onderdrukt en niet individueel op verschillende tijdstippen. Daartoe is discipline nodig en deze oefeningen dienen om die discipline te versterken.

Het woord "kadaverdiscipline" heeft naar mijn opvatting niets met discipline te maken maar veeleer met een ongemotiveerde "slaafsheid". De ondergeschikte dient de discipline te aanvaarden als een middel om zijn angst onder controle te brengen. Maar ook de meerdere mag er niet iets anders in zien dan een middel leidende tot dat doel.

Het doen van deze oefeningen mag nimmer ontaarden in vernederingen, machtswaan of zelfs wellust door of van de opdrachtgever. Dat dit niet altijd zo wordt gezien kunt U bijvoorbeeld lezen

in het boek 08/15 van Hans Hellmut Kirst. Maar ook al komen er dergelijke misvattingen voor is dat geen reden om het hoge doel uit het oog te verliezen.

Dat ik persoonlijk lange haren, haarnetjes, het niet groeten van meerderen (en MWO-dragers), het lopen zonder hoofddeksele etc. niet zo zie zitten, kunt U van mij wel aannemen. De reden daarvan is dat ik niet kan beoordelen of een zo vergaande tolerantie de discipline tot "beheersing van angst" wel dient.

Ik voor mij heb het groeten van meerderen en MWO-dragers altijd gezien als een uiting van eerbied voor het hoge beginsel waarvoor men staat. Dat heeft met onderdanigheid niets te maken, wel met stijl.

Maar misschien ben ik met die opvatting wel geheel uit de tijd en van een voorbijgaande generatie. Misschien ben ik inderdaad één van die mensen waarvan de studenten, die op onze kosten in Amsterdam studeren, zeggen dat zij "kwijlende senielen" zijn.

2. Naast het conditioneren tot gehoorzaamheid om de angst te beheersen is er ook nog een andere conditionering noodzakelijk. Namelijk de conditionering om onder alle omstandigheden een gedrag vast te houden dat ligt binnen de grenzen van wat voor een militair als betamelijk kan worden gezien.

Dat houdt in dat ook in oorlogsomstandigheden het gedrag niet als "misdadig" mag kunnen worden bestempeld.

Naast de duidelijk aanwijsbare ontsparingen (plunderij, verkrachting, moord etc.) is er op dit terrein een groot grijs gebied.

De stoppen kunnen wel eens doorslaan. Maar dan is de noodzaak van conditionering duidelijk aanwezig. Toch geloof ik dat de "biecht" van de pelotonscommandant (boven onder punt 3) ligt binnen de grenzen van het "verontschuldigbare". Ook al is het niet als "goed gedrag" te bestempelen, zal men de militair een zekere ruimte moeten geven om onder druk van de omstandigheden iets te doen wat niet juist is (en ook niet juist blijft) zonder hem daarvoor direct te veroordelen. Om hem dan direct tot "oorlogsmisdadiger" te bestempelen is mijns inziens gemeen en oneerlijk tegenover de soldaat.

De grenzen zijn hier moeilijk te trekken. De een zal ze wat ruimer trekken dan de ander. Dat de enghartigen een zeer kleine kring trekken, omdat ze nimmer in een dergelijk situatie verzeild zijn geraakt, geeft aan deze mensen niet het recht de soldaat die dit is overkomen te veroordelen.

Evenmin gaat het aan om situaties in een guerilla-oorlog (waar wij in Indië mee van doen hadden) te vergelijken met situaties waarin gedüniformeerde en duidelijk herkenbare soldaten als

tegenstanders tegenover elkaar staan. De ruimte is daar per definitie iets groter.

Discipline is het aanvaarden van gezag terwille van het doel dat men wil dienen. En daaraan is niets minderwaardigs.

Zo zijn wij soldaat geworden, zo zijn wij soldaat geweest en zo hebben wij onze opdracht gezien en vervuld. Dat vraagt om respect en niet om verguizing.

Deze eerste ordening in mijn gedachten zou ik willen besluiten met een citaat uit het boek "Unto this last" van de Engelse filosoof John Ruskin (geschreven in 1872). In een in dat boek voorkomende

opstel getiteld "The roots of honour" schrijft hij het volgende:

"De eer van een soldaat is niet gegrond op het feit dat hij anderen het leven benemen kan, maar wel in zijn bereidheid om het eigen leven te offeren".

Als we dit als uitgangspunt nemen is "erkenning" en "eerbied" dan te veel gevraagd?

Maar wat hebben wij veteranen aan die eer als die niet aan ons gebracht wordt?

T. Lentz

Stichting Nationaal Indiëmonument 1945-1962

Dames en Heren,

Het aantal "vrienden van het monument" bedraagt nu 5500. U kunt ze vooral herkennen aan het speldje op het rever-rood-wit-blauw met de letters N.I.M. (Nationaal Indië Monument). Op 7 september vorig jaar waren er 12.000 bezoekers en de organisatie voor 1993 is volop aan de gang. Dat zal weer beter worden dan in 1992, weet daarvan overtuigd, we blijven positief denken. Op de eretafels liggen nu 112 herdenkingsplaquettes, dagelijks bewaakt door een zeer trouwe medewerker, beter dan het nationaal monument op de Dam dat door allerlei rapalje ontheiligd wordt. Het actieve comité blijft zich beijveren voor het "Generaal Spoor Paviljoen" en een standbeeld van "Onze Generaal", onze legercommandant. Grote en kleine reünie verenigingen maakten daartoe reeds een bijdrage over. Het 5e Bataljon van het 10 R.I. schrijft in het orgaan "Horas" dat per lid f 1,- is overgemaakt van 250 leden. Ook 3-12 R.I. liet zich niet onbetuigd en we spreken de hoop uit dat iedere reüniecommissie zijn gedachten hierover laat gaan om tot een bijdrage te komen.

25 Mei was de geboortedag van onze Commandant, ieder jaar wordt dit herdacht door de veteranen.

Tenslotte..... als iedere "soldaat" het waren allemaal sawahtrappers, op 4 juni a.s. in Oirschot, en op 7 september a.s. in Roermond zijn soldij van f 1,- (we spraken toch zo graag "Voor maar één gulden per dag") afstaat, dan weet hij dat het standbeeld van de Generaal er is gekomen dank zij zijn bijdrage. De beter gesitueerden onder ons kunnen mogelijk een penning aanschaffen, voor sommigen een bijdrage, voor anderen is dat bedrag een offer.

(Foto: Sobat M.C. Verschraagen, met zoon, Amsterdam.)

Een grote collectebus, rood-wit-blauw geschilderd met herkenning "Standbeeld" zal verzegeld ter plaatse rond gereden worden. Mocht U er meer "in laten vallen", wisselgeld hebben we niet. Door deze geste zullen we mede onze dank uit kunnen brengen jegens de echtgenote, mevrouw H.T. Spoor-Dijkema, de "Moeder der Veteranen" voor haar zeer vele werk destijds voor zieke en gewonde makkers gedaan in haar contacten met de familieleden overzee. Mannen, wij rekenen op U!

De Redactie "Sobat"

Reünie

Op 8 mei een reünie van de L.M.D. Soerabaya uit de jaren 1947-1950 in Restaurant "De Klomp" te De Klomp (nabij Veenendaal). Er wordt niet gesleuteld, maar gezellig geleuterd. Sipke Tigchelaar, Tjalk 6 te Lemmer, 8531 BB, telefoon 05146-3702, roept al z'n oude makkers op zich op te geven bij hem.

19 juli 1948. Korporaal Hink van de materieelinspectie is met jeep en al uit Batavia gekomen om in Soerabaya ons rijdend materieel te inspecteren. Ik moet hem wegwijs maken en ga ook 's avonds wel mee om de verlichting van onze motorvoertuigen te controleren.

L.P. van Es

Met de vlam in de pijp... houden op 4 mei, OCAAT in de Kon. Willem II kazerne, op 15 mei, 35 AAT in de Gen. Maj. Kooikazerne, Garderen, en op 4 september 3-1 AAT waarover een nader bericht volgt, een bijeenkomst, aldus de stichting LRC te Voorschoten.

De veteranen van de Leger Materieel Dienst (V. Ma. Mat. Mu) van de "Ubrigade" te Padang verzamelen zich op 9 juli a.s. voor een reünie in de Genm de Ruyter van Steveninck kazerne te Oirschot. Zij missen nog een flink aantal sobats van dit onderdeel. Als ze uitgeleuteld zijn aan die oude 3 tonners etc. kunnen zij zich melden bij sobat J.M. van Geenhoven, Muyevel 11, 3645 VH Vinkeveen, telefoon 02972-61415. Bellen mannen, de zaak rijdend houden.

Oud strijders van het voormalige DST-KST en RST, de huidige commando's doen de volgende oproep: (Volgens de redactie van "Sobat" lijkt het wel gewenst om iets meer kleding te dragen dan de Groene of Rode baret...) Het secretariaat Reüniecommissie 5-4

Oproep tot het bijwonen van onze bijzondere reünie van het voormalig D.S.T. - K.S.T. - R.S.T. uit

POLONIA - KALI BATA - BATUDJADJAR INDONESIE
en wel op woensdag 1 september 1993 in de Engelbrecht van Nassaukazerne,
Commandobaan 4, 4706 CL Roosendaal
Aanvang 9.30 uur

MAKAN ADA.

Ook uw partner is van harte welkom.

Aanmelden vóór 1 juli 1993 door overmaking van f 15,- p.p. KST op giro nr. 136827, met vermelding van uw juiste naam, adres en postcode. Uw toegangsbewijs met programma wordt u dan z.s.m. toegezonden. Kleding: Groene of Rode baret.

Nadere inlichtingen bij het organiserend comité, Bert Kirsten, Transvaalstraat 40, 5021 TJ Tilburg, tel. 013-435802.

Dammy Hoefman, Schiestraat 101, 3812 KH Amersfoort, tel. 033-620652.

Jan Krijgsmann, Ruinerbrink 352, 7812 RS Emmen, tel. 05910-19613.

Ad Aarts, Van Limburg Stirumlaan 39, 5037 SE Tilburg, tel. 013-671787.

R.I. Tollebeek, nodigt sobats uit om op vrijdag 2 oktober 1993 aanwezig te zijn in de Johan Willem Friso Kazerne te Assen, aanvang 10.00 uur, einde 15.30 uur. De kosten voor koffie en nasi-maaltijd bedragen f 25,- p.p. Deelnemers kunnen zich aanmelden bij sobat A. Fokkema, Jachtlaan 7, 8309 AZ Tollebeek. Na opgave volgt toezending van het programma in de vorm van een uitnodiging die tevens als toegangsbewijs geldt voor het betreden van de kazerne. Waarom zo vroeg bekend gemaakt als de bijeenkomst op 2 oktober is? Infanteristen gaan lopend naar een dergelijke bijeenkomst en gezien de leeftijd lopen ze iets minder dan 120 passen per minuut. Mogelijk heeft de L.M.D. tijdig de 3 tonners hersteld voor het vervoer.

Stuur een briefkaartje met naam en voorletters, adres, postcode, woonplaats en telefoon en geef aan met hoeveel personen u komt. U kunt ook bellen met sobat J.W. de Jong, Merellaan 247, 3145 EJ Maassluis, telefoon 01899-27786.

Pukkel om en lopen....

Dan hebben we ook nog enige "Zwervers". Sobat K. Groen, Vinkehof 38, 4451 BW Heinkenszand, soldaat OVW in het OVW Bataljon 2-5 R.I., legernummer 271007000 zat van augustus 45 t/m 48 in de 3e cie.

De 2e cie houdt regelmatig een reünie, schrijft hij, maar de 3e of het bataljon? Wie geeft hem aansluiting bij het gevraagde onderdeel.

Eigenlijk uniek in de Nederlandse geschiedenis van de Krijgsmacht dat zich toen 20.000 vrijwilligers melden voor een taak ver over zee. Verbandakte tekenen, de loopplank op, geen commentaar, wegwezen. En nu? Beroepsmilitairen die het vak gekozen hebben willen niet buiten Nederland, een ander beroeps-gedeelte wel. Dienstplichtigen die zich vrijwillig opgeven voor die taken, maar niet genoeg.

De Minister-President zegt, eenmaal opgegeven, wegwezen. Nee zegt onze Minister van Defensie, dat is tegen de afspraken in.

Zelfs de vakbeweging zegt in de Haagse Courant van 23 maart 1993: CNV voorzitter Westerlanden, dat de dienstplicht te kort is om de militairen voldoende te scholen.

Geachte heer, weet U dat massa's reserve officieren en dienstplichtigen het land vele jaren hebben gediend op uitstekende wijze met een kortere opleiding dan tegenwoordig. Niet deskundig genoeg om de vrede te handhaven? Laat me niet lachen, een soldaat wordt opgeleid voor een militaire taak, gestuurd door de politiek en gecommandeerd door deskundige leiders.

Schieten deden ze vroeger niet en nu ook niet, tenzij het bevel daarvoor wordt gegeven. Kijk eens om U heen hoeveel bekwame reserve officieren en dienstplichtig kader, dan wel soldaten in Nederland een belangrijke rol spelen in het dagelijks leven.

Zij waren het die in zijn totaliteit "de kastanjes uit het vuur moesten halen" in de strijd te velde. Moeten we aan de vakbeweging vragen of militairen mogen worden ingezet? Wij beweren toch ook niet dat ongeschoolden feitelijk ongeschikt zijn om lid te worden van een vakbeweging?

Een dienstplichtige, 25.08.04.035

We brengen wat zwaarder geschut in stelling, het 6e Regiment Veld Artillerie van de voormalige commandant de luitenant-kolonel Le Fevre de Montigny. Deze mannen houden immers op 28 mei een reünie in Bronbeek. Zoeken jullie nog een kanonnier?

Bericht even naar sobat G.J. Molkenboer, Meerstaat 298, 7815 XP Emmen, legernummer 25.05.05.064, hij is ook een "zwerfer".

Van de ledenadministratie

Nieuwe leden vanaf 6 februari 1993 tot 31 maart 1993, welkom!

Hoegenboezem A.	Vlaardingen	Klaassen N.	Arnhem	Beers L.J.J.	Groesbeek
Laar H. van	Hooglanderveen	Toonen J.A.	Arnhem	Knaven J.F.	Arnhem
Rodenburg A.	Barendrecht	Wesselinus J.	Apeldoorn	Pouwels H.Th.M.	Berg en Dal
Veldhoofd A.N.	Ridderkerk	Mulder L.	Doorwerth	Arjaans W.B.M.	Berg en Dal
Wortelboer H.W.	Barendrecht	Boersma Th. P.	Westervoort	Jonge C.H. de	Vlissingen
Jong W. de	Ridderkerk	Butter J.R.	Wageningen	Eleveld I.A.H.	Cadzand Bad
Beek J. van	Ridderkerk	Bartens G.P.M.	Huisen	Welleman J.G.	Oost Souburg
Bieze E.H.	Ridderkerk	Faasse F.	Kattendijke	Nederhand A.	Vlissingen
Blans B.	Spijkensisse	Steketeer A.	Hoek	Meel J. van	Hulst
Blok A.	Ridderkerk	Wouters G.	Koewacht	Doorenbos W.A.E.	Rotterdam
Bruin A. de	Zwijndrecht	Jansens R.S.M.	Koewacht	Hoop J. de	Lekkerkerk
Dijke M.A.P. van	Zwijndrecht	Mecuwens J.	Gouda	Jacobs L.J.	Vlaardingen
Driessche J. van de	Ridderkerk	Mikkers F.J.	Gouda	Peters B.D.	Spijkensisse
Gemerden J.J. van	Ridderkerk	Tok A. van	Gouda	Tol D.	Oud Beijerland
Gier J.J. de	Hendrik Ido	Vooyt C.S.	Gouda	Beekers H.F.J.	Den Haag
	Ambacht	Zijlstra K.	Gouda	Luijn W.K.A. van	Den Haag
Goedegebuur C.A.	Zwijndrecht	Buren C. van	Gouda	Jager J.M. de	Den Haag
Malawat L.	Ridderkerk	Dorp M. van	Gouda	Cosman H.C.J.	Den Haag
Linnenkooper	Ridderkerk	Esmeljer H.	Berkenwoude	Heijman - Hermans	Den Haag
Noort H. van	Zwijndrecht	Heerde J.C. van	Gouda	M.F.	Den Haag
Pijl C.	Ridderkerk	Jongeneel A.M.	Gouda	Vachter A.J.	Den Haag
Sluijs L.J. van der	Rotterdam	Leuwen P. van	Den Haag	Bravenboer P.	Honselersdijk
Douwstra George	California U.S.A.	Veldman L.	Marknesse	Bos W.J. v.d.	Den Haag
Smagge R.	Tilburg	Duister A.	Amersfoort	Attasio A.N.	Den Haag
Leurs H.J.	Landgraaf	Weerd J. de	Hoogeveen	Hofman W.L.	Den Haag
Veneman J.	Meppel	Eising B.	Veenoord	Hofman L.J.	Den Haag
Tardijn J.S.	Oosterbeek	Foppes A.	Emmen	Noll M.L.	Den Haag
Bruin L.J. de	Groesbeek	Warrink J.	Emmen	Vlasblom G.D.	Den Haag
Honselaar L.	Enschede	Mauers P.J.	Voorburg	Keeken M.C. van	Noordwijkerhout
Terburne J.	Haaksbergen	Westerbeek R.E.	Den Haag	Dobbe H.P.	Nieuw Zeeland
Schabink J.A.	Ootmarsum	Blanken M.	Boskoop	Roelofs Th. J.	Utrecht
Wevers A.J.	Rietmolen	Verhoeckx	Hoek van Holland	Woodhuizen J.	Hetloo
Steendam D.W.	Enschede	Donselaar P.A. van	Voorschoten	Bosch L.J.H.	Benschop
Zon J.	Maassluis	Voek J.A. de	Kwakel	Gun F. v.d.	Utrecht
Knaap E.J.M. v.d.	Wateringen	Eijnden G.C. van	Maassluis	Lugt D. v.d.	Delfgauw
Klein G.	Den Haag	Reijman G.M.	Den Haag	Endeveld Ch. H.	Voorschoten
Wijk A. van	Maassluis	Yeenstra H.	Westervoort	Grift P.J. van de	Breda
Klopper C.	De Lier	Jongboer G.J.	Oosterbeek	Leek J. van der	Almere
Enthoven J.	Kwintsheul	Tacke J.H.Th.	Velp	Meijer H.	Almere
Dorp H. van	Delft	Kateman W.L.J.	Rosendaal (Gld)	Swarts S.	Ommen
Wensveen J.J.H.	Delft	Weijtes G.	Arnhem	Voorhorst A.	Raalte
Roozendaal H.	Maasland	Verwey J.	Ewijk	Jacobs H.J.	Olst
Nadorp L. van	Maassluis	Vlaswinkel J.	Velp	Pol H.G.	Zwolle
Heuchemer L.	Poeldijk	Hupje F.H.	Bemmel	Briaire F.J.	Breda
Brummelkamp D.	Den Haag	Telkamp M.G.	Arnhem	Blokland W.A.	Breda
Sabee E.L.	Schiedam	Wanray W.	Westervoort	Ordeman J.	Arnhem
Laverman D.	Leidschendam	Lek C.G.	Gouda	Degenmaars T.	Zeewolde
Lecuwens C. van	Maasland	Uittenbogaard G.	Ridderkerk		
Mali P.H.	Den Haag	Jonge J. de	Almere		
Bergh H.S. van den	Delft	Hemel A.J. van der	Almere		
Eendenburg W.A. van	Monster	Stobbe J.	Ernewoude		
Baalen J. van	Hoek van Holland	Valkema A.	Spannum		
Hamer M. den	Renesse	Nota P.	Leeuwarden		
Rotte W.	Kerkwerve	Fons C.P.	Prinsenbeek		
Oudejans B.C.	Nieuwe Tonge	Kley P. van de	Breda		
Blom C.G.	Haarnstede	Looyen - van Reusel			
Jorna S.F.	Leeuwarden	M.C.A.			
Braspenning C.	Sprang Capelle	Bas J.	Rosendaal		
Miert H.J.C. van	Breda	Berg L. v.d.	Dalem		
Dicus G.	Oudenbosch	Dam P.N.	Gouda		
Hendriks G.J.	Breda	Harsing A.	Gorinchem		
Bergh A.M. van den	Breda	Jong K. de	Capelle a/d IJssel		
Dun J.A. van	Etten - Leur	Kessel A.H. van	Hoornaar		
Stoffels K.	Leeuwarden	Kok G.	Gorinchem		
Greef N.J. de	Doorwerth	Mooren A.J. v.d.	Capelle a/d IJssel		
Stoffer H.J.	Duiven	Nulden P.	Werkendam		
Spijker A.	Arnhem	Steveninck G.A. van	Gorinchem		
Berndsen H.J.	Arnhem	Venderbos C.	Rotterdam		
Schaart H.J.	Arnhem	Vermeulen J.W.A.	Gorinchem		
Rabbelier J.W.	Duiven	Dam W.F. van	Gouda		
			Moordrecht		

Onze secretaris is na 47 jaar weer terug naar Indonesië. Wij wensen hem een goed verblijf toe, zomaar 4 weken uit het secretariatswerk is hem van harte gegand.
Uw naam, voor zover deze niet is opgenomen staat in de volgende "Sobat"

Overal ter wereld...

vinden we onze leden die we gaarne attent maken op één vast adres, namelijk onze penningmeester van het bestuur van VOMI Nederland. Hier volgt zijn adres: Dolf Mennens, Lijsterlaan 12, 3055 CH Rotterdam, Nederland, telefoon 010-4188239. Hij zorgt dat Uw post bij de juiste man van de vereniging komt en voor de adressering aan U.

Hij zwerft vaak door de wereld en is een man die bij het openen van de enveloppe direct ziet waar het contributiegeld vandaan komt ter voorkoming dat de verenigingscontributie nog eens uitgekleeft wordt, door de banken die destijds alles gratis deden. Als U begrijpt wat ik bedoel.

Bij voorbaat dank voor Uw medewerking.

Open dagen veteranen

Deze Open Dagen worden in 1993 gehouden ten behoeve van de Korea- en Nieuw Guinea-veteranen.

* Voor het personeel van de Koninklijke Landmacht vindt de Open Dag plaats op vrijdag 25 juni 1993 te Harderwijk.

* Voor het personeel van de Koninklijke Marine (inclusief de mariniers) die in Nieuw Guinea gediend hebben op woensdag 7 juli 1993 in Den Helder.

* Voor de opvarenden van Hr. Ms. schepen in Korea op donderdag 8 juli 1993, eveneens in Den Helder.

Wie is veteraan?

Volgens de officiële definitie zijn veteranen gewezen militairen, die het Koninkrijk hebben gediend onder oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties. Hierbij zijn inbegrepen de militairen van het voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Leger.

Nederlands vaarplichtig personeel van de koopvaardij uit de Tweede Wereldoorlog kan echter ook gebruik maken van de faciliteiten van de Stichting. Datzelfde geldt voor partners, nabestaanden, familieleden, vrienden en hulpverleners.

Het huidige aantal veteranen in Nederland wordt geschat op 200.000. Hiervan behoort ca. 60% tot de zogenaamde Indië-gangers en 30% tot hen die in WO II actief waren.

Waarde sobats, na bovenstaand stukje, "Wie is veteraan?" kunt u thans stellen dat u door uw opgave als lid van een veteranenvereniging, als zodanig erkend ben als veteraan. Dat kan iedere Indië-veteraan worden die via een vereniging is ondergebracht bij de Stichting Veteranen Platform. Al die aangesloten verenigingen zijn als veteraan gebundeld hetgeen vooral van belang is voor de reorganisaties voor faciliteiten die verleend kunnen worden. We moeten de kaarten schudden, om naar de overheid duidelijk te maken dat een groep, een peloton, een cie, een bataljon, een regiment vanuit splintergroepen worden ondergebracht om een beheersbaar geheel te krijgen.

WIM'S MILITARIA'S
BOEK/FOTO/MILITARIA
EXPOS

POSTBUS 6129
3002 AC ROTTERDAM
NETHERLANDS
TEL. 010 - 437 89 63

Voorzitter van het Veteranen Platform en Vice-voorzitter van de Stichting Dienstverlening Veteranen Generaal-Majoor b.d. T. Meines.

Israëlische eer voor Generaal-Majoor b.d. Ted Meines

Generaal Majoor b.d. Ted Meines, bij de veteranen bekend als voorzitter van het Veteranen Platform en vice voorzitter van de Stichting Dienstverlening Veteranen (SDV) werd op 1 april tijdens een speciale plechtigheid in Rotterdam onderscheiden voor zijn verzetswerk in de Tweede Wereldoorlog. De Generaal hielp onder meer vele joodse kinderen aan een veilig onderdak. Ook heeft de Generaal nog vele andere taken in het verzet vervuld en heeft daarna carrière in de krijgsmacht gemaakt.

Hij is onder meer geëerd met de ordes van Oranje Nassau en die van de Nederlandse Leeuw. De onderscheiding werd uitgereikt door de cultureel attaché van Israël, F. Yovel, in de synagoge van de Nederlands-Israëlische rijksinstelling die in 1953 werd opgericht door de Knesset.

De generaal behoorde tot een groep van 17 gedecoreerden. Tien onderscheidingen werden postuum verleend. De onderscheiding - naast de eretitel een medaille, een oorkonde en het recht in het Israëliësch instituut voor oorlogsdokumentatie Yad Vashem een eigen plaque te onthullen - is de hoogste onderscheiding die Israël aan niet joodse mensen toekent. Namens de veteranen van de V.O.M.I. Generaal, van harte gefeliciteerd met deze hoge en bijzondere onderscheiding.

IN MEMORIAM

In gepaste stilte en met grote eerbied brengen wij een laatste Eresaluut aan:

B. Schipper	Dordrecht
J. Veen	Leerdam
C. Maarsen	Dordrecht
H.N. Moens	Duivendrecht
H. Meerman	Maasland
G.D. de Witt	's-Gravenzande
D. Wapenaar	Vlaardingen
A.T.J. Nobel	Gouda
M.W.A. Perquin	Hernen
J.A. de Kort	Vught
C.F.D. Cramer	Amsterdam
A. van der Veen	Wirdum
B. Schipper	Dordrecht
J. Veen	Leerdam
W. de Jong	De Lier
A. Karreman	Dinteloord
J. van Teeffelen	Raamsdonk
A.C. Overdulve	Axel
J.C. van Damme	Yerseke
Mw Mr. H.C.L. van Maarseeven	's-Gravenhage
Chr. Schoonewolf	Geldrop
Ch. J. van Hensbergen	Zwanenburg

Moge ons aller gemeend medeleven en warmte en liefde van Uw familie U de kracht en de moed geven dit verlies te dragen.

V.B.

De secretarissen van de verenigingen worden verzocht nu de opbrengst van de verkochte Kerst- en Nieuwjaarskaarten over te maken aan het Fonds Sociale Zorg VOMI Nederland; t.a.v. de heer Joop H. Huijgen, Fonds Sociale Zorg, 60 Beem Gras, 2804 NV Gouda, tel. 01820 - 33330, giro 6131844.

Bij voorbaat bedankt.
Het restant kaarten s.v.p. zorgvuldig bewaren voor volgend jaar.

V.B.

Amersfoort, 10 november 1992

Geachte redactie,

Mag ik me even voorstellen: Sinds 8 april 1991 ben ik weduwe en op verzoek van mijn man ben ik doorgegaan en dat houdt in dat ik lid ben van c.a. C.O.M., V.O.K.S., N.I.M. en anderen die zich bezighouden met (in hoofdzaak) het verleden in Oost Indië. Tot mijn zeer grote spijt heeft HIJ nooit geweten dat er een V.O.M.I. bestond en zelf ben ik daar pas achtergekomen op 17 juli in Havelte. Ik was daar alleen, maar kwam daar OUDE MATEN tegen die mij op de hoogte brachten van het bestaan van de V.O.M.I. en ik ben dan ook gelijk lid geworden van deze club. In de Sobat nr. 25 van oktober zijn er een aantal artikelen die mijn speciale aandacht hebben.

Allereerst het schrijven:

WIJ VETERANEN WENSEN MAAR EEN DING EN DAT IS: DAT HET VADERLAND ONS LIEFHEEFT, ZOALS WIJ HET VADERLAND HEBBEN LIEFGEHAD.

Geschreven door T. Lentz (pag 4, 5, 6)

Op pag. 8 de film over Indië Veteranen. Eindelijk na ruim 40 jaar een "rectificatie", misschien kunnen door deze film een hoop misstanden uit de weg geruimd worden.

De Oud Indiëgangers waren beslist geen moordenaars zoals ik tot mijn spijt ook nu nog hoor.

Mijn (overleden) man heeft een diensttijd van 43 jaar, 9 maanden en 12 dagen, daarvan 1945 t/m 1949 in Indië en een dubbele term Korea. Beiden als vrijwilliger ofwel O.V.W.-er.

Na terugkeer in Nederland is hij beroeps geworden en uiteindelijk op 30 juni 1982 met UKW gegaan als A.O.O.I.

Bijgaand zend ik een copie van zijn afscheid en dit heeft een ieder die op deze kumpulan aanwezig was gekregen.

Maar: Hij heeft gelijk gehad, ze kwamen steeds minder. Uiteindelijk bleven er nog maar een paar over. In tijd van nood leer je je vrienden kennen!!!

Zelf heb ik ook een ander geschreven en ook daarvan een copie.

Naar aanleiding in de Sobat van oktober heb ik contact opgenomen met de heer Pierre Huyskens, betreffende zijn: "Memo aan de Veteraan" Dit contact was telefonisch en ik wacht nog op een schriftelijke reactie.

Met heel veel trots draag ik momenteel de outfit van de OudMariniers (compleet met onderscheidingen) en ik zal dan ook zeker op 28 november in Doorn aanwezig zijn.

Met hart en ziel ben ik begaan met het oorlogsverleden van die personen die thuis niet kunnen praten en hun emoties alleen kwijt kunnen op een reünie. Gelukkig zijn er uitzonderingen maar 90% kan zijn frustraties niet kwijt en dan krijg je een syndroom.

De dato 7 november was ik aanwezig in Almere en daar liepen de emoties behoorlijk hoog op. Gelukkig heb ik mij kunnen houden aan: "Houd je mond en zeg niets, luister alleen maar."

Veteranen en zeer zeker Oud Indiëgangers zitten in het verdomhoekje en dit is iets wat ik niet kan uitstaan.

De dienstplichtigen van toen staan nu op de tocht en waarom wel voor diegenen die beroeps zijn geworden alles en voor deze categorie niets???

Sinds ik lid ben van de V.O.M.I. kom ik steeds meer mensen tegen die na hun dienstplicht mochten leven van een minimaal-inkomen. Het is toch belachelijk dat zij geen recht hebben over de jaren die zij doorgebracht hebben in de oost???

Misschien kan ik er wel een boek over schrijven maar ik ben gewoon woedend op het beleid van Defensie en de manier waarop Veteranen worden gediscrimineerd.

Discriminatie is in Nederland verboden maar wie worden er gediscrimineerd: De Veteranen, en zeer zeker de mensen van het K.N.I.L.

Sorry, maar ik ben echt heel woedend op de manier waarop zowel Defensie alsook het feit dat de informatie van zowel S.V.P. alsook S.D.V. geen zoden aan de dijk zet.

De laatste tijd wordt er steeds vaker gesproken over een Veteranenbeleid en ik heb dan ook afgewacht om te reageren tot ik op zaterdag 7 november op de bijeenkomst in Almere de discussie heb kunnen volgen tussen een consulente van de Stichting Dienstverlening Veteranen en de aanwezigen. Zoals reeds eerder vermeld liepen de emotie's erg hoog op en wat was het resultaat: Let wel: Dit zijn mijn woorden (mijn persoonlijke mening) en die luidt als volgt:

Wij willen wel helpen maar we kunnen niet zoals wij willen.

Dat deze mensen er zijn is op zich al

een pluspunt en omdat vele veteranen soms al genoeg hebben aan een "luisterend oor" waar zij hun gal eens kunnen uitspugen, moeten wij dit wel zien als een vooruitgang, maar daarmee zijn we er nog lang niet.

Erkenning is iets anders dan een lintje om uit bedelen te gaan. Erkenning is rechtsherstel en dat kost geld!

Persoonlijk heb ik absoluut niet te klagen over mijn financiën maar mijn vraag is: Waarom zoveel anderen wel? Zij hebben echt wel beter verdiend. De veteranen in dit land, die de beste jaren van hun leven aan de strijd in Indië (vrijwillig of verplicht) hebben gegeven. Zij hebben altijd al op de tocht gestaan.

Wat hebben zij dan ooit misdaan?

Dit is een vraag maar wie kan mij antwoord geven???

Ik zou het zeer op prijs stellen als een ander kan worden gepubliceerd in de Sobat. Wel graag met naam, adres en telefoonnummer als ik ergens een hekel aan heb dan is het wel anoniem zijn mening geven.

Hopelijk is dit schrijven op tijd binnenvoor Sobat 26 en dan lijkt het mij dat Vrede daarin zeker van toepassing is. Al bij voorbaat mijn dank voor het lezen en misschien op een reactie uwerzijds.

J.A. van Rijn-Hoorstra
Trekvogelweg 56f
3815 LN Amersfoort
Tel. 033-751837

Afscheid

*Aan het einde van je leven
Dan is de strijd beslist
Maar aan 't einde van je diensttijd
Hangt over alles nog een mist
HOE lang mag je nog meedoen?
HOE zal het verder gaan?
Is 't einde van je dienen
OOK het eind' van je bestaan?
Op deze dag van afscheid
Van baas en vrienden mijn
Durf IK wel te beweren
DIT afscheid doet mij pijn
'k Wens U en al de Uwen
In de toekomst véél geluk
En héél veel
KAMERAADSCHAP
Want die kan
"NEVER" stuk!!!*

Amersfoort, 30.06.82
L. van Rijn.

Een sterk maar toch waar verhaal. ''Man overboord''

Bij het vertrek van het 1e Bat. Jagers vanuit Engeland naar Indië op ± 28-10-1945 vanaf de haven Southampton met de Nieuw Amsterdam waren er diverse zuiderlingen, waaronder ik, die nog nooit zo'n groot schip gezien hadden en sommige ook nog nooit de zee. Bij de plaatsindeling op deze boot kwam de 3e Comp. Jagers op een tussen dek en onze sectie in een vroegere 1e klas hut, met bad en patrijspoorten. Er waren langs 3 wanden 4 zogenaamde bedden boven elkaar, zo'n bed was een zeildoek gespannen met touw in een buizenframe ± 40 cm boven elkaar.

Ik had het 3e bed van onderen en dat was op de hoogte met een patrijspoort, die in de eerste reisdagen niet open gedaan werden, te koud, maar na ongeveer 10 dagen varen en veel zeeziek zijn, waren we op de Indische Oceaan waar het zo warm was, dat verschillende jagers die in een binnen of tussen hut sliepen, de nacht op het dek door brachten. Daardoor konden we de touwen van ongeveer 4 bedden slopen, aan elkaar binden, daar een witte plunjezak aan vast maken, waarin dan de vuile was werd gedaan, om deze 's nachts, gratis en zonder moeite te laten wassen, door hem langs het schip in het zeewater te laten meeslepen om 's morgens vroeg weer binnen te halen en daarna in ons bad uit te wringen en weer te verdelen. Dit mocht niet maar werd meer gedaan.

Op een van die warme avonden, ik lag al op mijn bed vlak bij een open patrijspoort, kwam een jager (Frans Douw) met zo'n volle plunjebaal aan en ging het touw vast maken aan de vleugelmoer van de sluiting van de patrijspoort, nadien ging hij via mijn bed, waar ik op bleef liggen, over mij heen gebogen om de witte zak door het raam te werken, waarna hij zelf met zijn hoofd buiten boord hangende het touw liet vieren. Plotseling ging hij met zijn knie verzitten, waarbij hij op mijn been terecht kwam dat zeer pijnlijk was, ik greep naar de over mij heen gebogen jager (Frans) en pakte hem toevallig bij zijn gepak, waarop hij, met zijn hoofd nog buiten, schreeuwde au! en help! help! en meteen de zak los liet. Een dek onder ons waar ook de patrijspoorten open stonden, hoorde men geschreeuw help! help! en zagen een wit geval naar beneden in zee vallen. ''Man overboord''. Dit werd

doorgegeven naar boven en meteen was het appél houden. De Nieuw-Amsterdam werd stil gelegd - zoeklichten ontstoken - de zee afgezocht en een reddingsboot in een davits gereed gemaakt om af te zakken, om de drenkeling op te pikken. Maar deze 'de plunjezak' was ondertussen weer door ons opgehaald en in onze hut in het bad gelegd, waarna de vloer vlug werd drooggemaakt. Ondertussen hadden Frans en ik besloten om deze zaak door te geven aan het kader en aan iemand van de bemanning van het schip. Waarna wij meteen moesten opdraven en mee naar boven moesten om in de stuurhut van de kapitein voor hem te verschijnen.

Na heel wat uitbranders en standjes

ontvangen te hebben, vertelde hij als wij deze schade van het stil liggen en zoeken, moesten betalen, dat wij van dat jaartje dat wij in Indië zouden dienen, wel eens niets over zouden houden, wat hadden wij per dag f 1,- of f 1,25?

Nadat procesverbaal over dit gebeuren was opgemaakt en wij onze handtekening in het grote logboek hadden gezet konden wij vertrekken, de reis was ondertussen al weer voortgezet.

Van onze Comp. Cdt. kregen wij strafcorvee, wat bestond uit lege flesjes ophalen, op alle dekken, dit was fijn werk, want met een speciaal pasje mocht je op elk dek komen, wat anders niet kon.

Al met al vond ik niet veel aan die lange zeereis waarvan ik halve tijd zeeziek geweest ben. Later had ik liever met een fiets terug willen gaan maar het is de Groote Beer geworden.

Met jagers groeten,

F.H. Geenen,

Orionstraat 28, 5721 CH Asten.

Het is te hopen dat een later ras van menschen, dat het zonder strijd kan stellen, zich nog herinnert hoe het vroeger was en er zijn kinderen van zal vertellen:

dat er toen helden waren, jong en echt en grooter levend dan de wereld duldde, die met hun plicht instonden voor het recht en dezen plicht tot in den dood vervulden;

dat er toen moeders waren, die het leed dat zij al hadden nog vermeerderd zagen met een verlies, zoo onbegrijpelijk wreed dat slechts een moeder het zoo fier kon dragen;

dat er toen alom strijd was, en verdriet om wie zich uit dien strijd niet redden konden; dat er geen dag voorbijging dat er niet ergens een mensch in tranen werd gevonden-

Menschen van later, als zij eenzaam zijn en u bedroefd voelt op een stillen avond, denkt dan aan het verdriet van dezen tijd - en hoeveel harten toen wel zijn gehavend....

H.J. Scheepmaker
Uit: Het Gedenken

Als de rombom heeft geslagen

*Als de rombom heeft geslagen
Dat wij uit marcheren moeten gaan,
Geweer en ransel moeten wij gaan dragen,
En dat staat ons voorwaar niet aan!*

*Kapiteins en officieren
Drinken wijn en soms een glaasje bier,
Maar wij zij maar die arme fuseliers,
Drinken water al uit de rivier!*

*Een stuiver daags is onze gage
En een pondje droog kommiezen brood,
Watersoesjes, dat geeft ons de courage
En daarop moeten wij zoo maar voort!*

*Maar als wij ons lief gevonden,
Dan is weer ons jeugdig hart verblijd,
En dan leven wij samen met elkander,
Tot zoolang er de dood ons scheidt*

Oud-Nederlands soldatenliedje, uit de tijd dat er nog geronseld werd.
(Uit de bundel ''Nederlands Volkslied''.

Draaginsignes Gewonden

Burgemeester van Walsum reikt "Draaginsigne Gewonden" uit aan sobat B.J.M. van Dijk.
(Foto beschikbaar gesteld door fotodienst Sijthoff Pers)

Op 1 maart j.l. werd het "Draaginsigne Gewonden" uitgereikt aan sobat H. Eigenbrood door burgemeester Zijlmans van Beuningen. Tijdens het aflossen van een wachtpost bij een brug op de weg naar Garoet, ongeveer 12 kilometer van Tasikmalaya op West Java, werd op 25 augustus 1947 de colonne bestaande uit zeven carriers beschoten. Eigenbrood, die als commandant van de colonne in het voorste voertuig zat werd hierbij gewond. De Beuningenaar was destijds ingedeeld bij het 3 Bataljon van het 2e Regiment Infanterie, een onderdeel behorende tot de 1e Divisie "7 December" dat volgens een nauwkeurig bijgehouden statistiek van onze goede vriend Tom de Bart die ons helaas is ontvallen, de grootste verliezen leed van de Divisie.

De burgemeester van Amersfoort reikte het "Draaginsigne Gewonden" uit aan H. van Loozenoord en J. van Brunschot. Sobat van Loozenoord ontving het Draaginsigne omdat hij op 19 december 1947 in Java gewond is geraakt. Dit gebeurde toen het voertuig waarin hij zat in een hinderlaag reed tussen Panawangan en Tjiamis. Sobat van Loozenoord was ingedeeld bij de Ost Cie van het 1e Bataljon, 11e Regiment Infanterie. Van Brunschot raakte gewond tijdens een parachutistenactie op 11 maart 1949 bij het vliegveld Gading te Wonosari. Hij was als beroepsmilitair ingedeeld bij het K.N.I.L. (Helaas zijn ingezonden courantenfoto's minder geschikt voor plaatsing in ons blad)

Op 28 januari ontving Henk Lichtenberg het "Draaginsigne" in aanwezigheid van zijn familie (waaronder 2 broers, ook Indiëgangers), van burgemeester de Cloe. Hem werd een videoband aan-

geboden van de bijeenkomst op het gemeentehuis. Gelukkig is hij na een ongeval thans weer hersteld.

Op 12 maart 1993 werd in het stadhuis van Delft door de burgemeester, de heer van Walsum, het gewondenkruis uitgereikt aan sobat B.J.M. van Dijk. De burgemeester memoreerde in een korte

toespraak, dat er veel veranderd is voor wat betreft de begeleiding van militairen, die nu terugkomen van uitgevoerde taken elders in de wereld. In schril contrast met jullie terugkomst en voor velen heeft dat 2 tot 3 jaar geduurd, staan er nu veel gespecialiseerde krachten klaar voor de opvang en begeleiding, aldus de burgemeester. Maar gelukkig komt er nu, al is het veel te laat, toch de erkenning die jullie verdienen, zei de heer van Walsum aan het slot van de toespraak.

Daarna richtte onze voorzitter Ben Weys, het woord tot sobat van Dijk. In deze ogenblikken gaan onze gedachten naar de tijd, waarin we nog jong waren. We verstonden de plicht toen we opgeroepen werden om orde en rust te brengen in het voormalig Nederlands Indië", aldus de heer Weys. En hij vervolgde: Nu behoren we tot de veteranen en dat is een groep in de samenleving, die in de vergetelheid dreigde te raken, maar door de inzet van mede onze vereniging in het veteranenplatform, komt er meer erkenning. Daarvan is het ereteken, dat u vandaag door de burgemeester is opgespeld, het zichtbaar teken. Draag het met opgeheven hoofd". Tenslotte reikte de heer Weys aan sobat van Dijk het borstembleem VOMI uit en sprak daarbij de wens uit dat sobat van Dijk het uitgereikte ereteken en het borstembleem nog vele jaren in gezondheid mag dragen.

Eremedaille in goud

Volders onderscheiden

Stadskanaal - De heer H. Volders uit Stadskanaal is woensdagmiddag in het zorgcentrum Maarsheerd koninklijk onderscheiden. De geestelijk verzorger ontving van burgemeester H. Rebel de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Naast de vele werkzaamheden in Maarsheerd was Volders penningmeester van de Nederlandse Blinden Stichting, secretaris van de Vereniging Oud-militairen Indië, bestuurslid van de MTS Stadskanaal en medewerker van het Zuidoost-Azië Ontwikkelingswerk. Volders die met pensioen gaat is nog steeds bestuurslid van de AVO.

"Sobat" voegt hier gaarne de felicitaties aan toe en spreekt de wens uit dat sobat H. Volders de vereniging VOMI Groningen goed op de rails kan zetten nu hij mogelijk wat meer tijd heeft dan voorheen.

Hier ligt een schone taak op U te wachten.....

Roelof Grit moet bij de regionale zender maar een plaatje laten draaien: "Kom weer terug, laat ons niet langer op je wachten...."

Opsporing, aanhouding en bekendmaking verzocht.....

Sobat R. Roukema van de Staf 3e Brigade, 1e Divisie 7 december, werkplaats 103, thans wonende 1e Jan van der Heijdenstraat 104 I, 1072 VA, telefoon 020-6738761 of 020-6832808 zoekt contact met oude sobats. Niet zo moeilijk vriend Roukema, er is één man die de "Sobat" spelt, dat is de adjudant onderofficier Lamers van de Stafcompagnie "1e Divisie 7 december". Hij zet je op het spoor van de 103 Brigade Werkplaats en zal je een uitgave sturen van de "Nieuwe E.M. er". Hij houdt de kudde goed bij elkaar. Je kunt de adjudant ook bellen, 085-431399, doen!

Een heel peloton van L.T.D. 713/719 (30 oudgedienden) worden gezocht door Sef Aarts, Prins Hendrikstraat 37, 6101 GN Echt, Limburg (ja, ja, Limburgers melden zich steeds meer bij de VOMI), telefoon 04754-82834. Ze deden dienst op Oost-Java.

Jo Smit Ierseke, Willem van Orsouw Oss, Hein Crombach Terwinselen, zijn alleen bekend.

Mogelijk zit de rest van het peloton nog te sleutelen aan die "oude smakkers" die we hebben achtergelaten, maar met jouw hulp krijg je ze bij elkaar en ..... als je ze lid maakt van de VOMI sturen wij je een borstembleem.

Kun je nog zingen, zing dan mee! Zo zou je het verzoek kunnen noemen van sobat F. Westenend, Kleinveld 22, 5401 ZW Uden, telefoon 04132-69326. Toen wij in de tropen zaten werd hier gezongen:

Jongens in Indië ik kom je wat vragen,
Kijk niet verwondert, ik meen het zo goed,
Ginds zal je alles alleen moeten dragen,
Daar is geen ander, die dat voor je doet.
Wie zong dat? Is er een plaatje van? Wie helpt deze zanger verder?

Jan Derks, destijds wonende in Den Haag, opgekomen bij het Algemeen Depot Koninklijke Landmacht te Schoonhoven (ADKL) in Indonesië gelegerd te Cimahi bij het Verbindings-Opleidingscentrum van het K.N.I.L. wordt gezocht door sobat L.J.A. Garritsen, Doevenkamp 44, 9401 ME Assen, telefoon 05920-11175.

Verbindingen? Weet je nog uit de opleiding, in een kring zitten, en een bericht aan elkaar doorgeven? Aan het einde deugde van het hele bericht geen moer. Zelfs nu komt dat nog voor. Men hoort iets of meent iets te zien en er komt een verhaal..... Men duikt er bovenop en zoekt dan de feiten en omstandigheden uit. Dan blijkt het bericht heel anders te zijn. Verbindingen? Zelfs na 48 jaar wordt er nog aan gesleuteld.

Nico van Kol, Westerpas 34, 6658 CD

Beneden-Leeuwen, telefoon 08879-3519 zoekt een foto van het graf van zijn vriend Herman Huisman, destijds begraven in Bliton (was het geen Blitar) op Midden Java. Zijn vriend woonde destijds in Apeldoorn. In een eerste opwekking adviseren wij (redactie) de oorlogsgravendienst te bellen zie de binnenzijde van het omslag van "Sobat". Is dat gedaan zonder resultaat, dan is er mogelijk een sobat die zo'n foto heeft.

Zuid-Holland Zuid hield in Ridderkerk zoals gewoonlijk een geslaagde bijeenkomst die de belangstelling trok van de heer H. Vaessen, Brasem 277, 2986 HC Ridderkerk, telefoon 01804-23759, geboren in het v.m. Nederlands-Indië. Logisch, maar ook gelukkig, dat hij zijn geboorteland kon bezoeken waar hem door een familie een verzoek werd gedaan. Hier volgt het verzoek.

De familie WAGIYEM zou graag weer in contact willen komen met enkele oud-stoottroepers die in JATINGALEH te Semarang waren gelegerd in de periode 1946-1949. In die periode woonde de familie in de kampong KULITAN JI Mataram. Er is slechts één naam bekend en wel van soldaat 2e klasse POLLAES (of Pol Aers). Hoort U het een Indonesiër uitspreken. Het kan zijn Paul Aarts. In Amsterdam woonde een lid van ons, hij was het niet, bedankt voor het bericht.

De grote machtige bond van stoters zou hier eventueel uitkomst kunnen brengen. Wie helpt vriend H. Vaessen verder?

Sobat C.A.J. Huppelschoten voormalig pelotonscommandant van het 3e peloton, 2e mitr. comp., 2e Mitrailleur Bataljon zou graag weer in contact willen komen met de mensen van zijn vroegere peloton en met collega officieren van het bataljon.

Zijn adres: 6 Viewstreet, Blackmansbuy 7052, Tasmania, Australia.

In "Sobat" 25 van oktober 1992 werd Uw hulp ingeroepen naar het zoeken van Hans v.d. Burg. Hij diende destijds op het vliegveld Andir bij Bandung, hetzij als vlieger, waarnemer of bij de verbindingdienst. Uw tussenkomst wordt verzocht door de heer H. Thiele van de STICHTING DIENSTVERLENING VETERANEN, Maliebaan 83, 3581 CG te Utrecht, telefoon 030-333311. Is Hans naar het buitenland vertrokken? We plaatsen hierbij een wat duidelijker foto. Verdere gegevens zijn niet bekend.

Hans v.d. Burg
Andir Bandoeng
1946/47

FILMDIENST

Onderstaand de geplande
filmvoorstellingen in 1993

29 april 13.30 uur, Cafe Restaurant v/d Kerkhof, Moggendaal 58 te Keldonk, West Brabant (Oost)

11 mei 13.30 uur, Buurthuis De Kroeven, Gezellelaan 19a, Roosendaal
18 mei 13.30 uur Café Restaurant "De Molen", Molenstraat 38 te Veghel
28 mei 11.00 uur Retnie 6e Veldart, Bronbeek, Arnhem

Bestuurders kunnen een keuze maken uit het volgende filmprogramma:

1. Bevrijding van Indonesië - 45 minuten
2. Niwin, Ketjapdansers en Padangjagers - 45 minuten
3. 1e Politie actie - 45 minuten
4. 2e Politie actie - 45 minuten

Zie ook het verenigingsnieuws.

J. de Wit, 070 - 3977822.

"Nederlands-Indië 1942", 'Illusie en Ontgoocheling'

Onder redactie van Petra Groen en Elly Touwen-Bouwsma.

Uitgeverij Sdu Koninkinnegracht
's-Gravenhage, 1992.

Prijs f 34,50. Paperback. 160 pagina's.

Het boek behelst 8 verhandelingen van 8 verschillende auteurs, voorafgegaan door een inleiding van de beide redacteurs (trices) en wordt afgesloten door een notenapparaat, een register, een fotoverantwoording en een summier curriculum vitae van elk der auteurs.

Het is geen opwekkend boek dit relaas van falend beleid en militaire mislukkingen. De scribenten belichten, gezien vanuit verschillende invalshoeken, de ondergang van onze gordel van smaragd. En wat voor een ondergang. In drie maanden ging een in drie eeuwen opgebouwd koloniaal imperium smadelijk ten onder. De strijd in Oost-Indië in 1942 verdient helaas geen eervolle vermelding. Het was een afgang, een beschamende vertoning.

De snelle nederlaag van het KNIL, de chaos, de vluchtende en deserterende militairen, in het bijzonder de inheemsen onder hen. De zwakke, soms zelfs defaitistische, militaire leiding, en paniekerige reacties op Japanse aanvallen vertonen een alles behalve verheffend beeld van de strijd in ons Indië.

De bundel behandelt, op enkele uitzonderingen na, het moreel van de Europese militairen en burgers, zoals de perenakans (de in Indië geborene), de z.g. Indische Nederlanders en aan hen gelijkgestelde inheemsen.

Dit moreel wordt door de auteurs als, door de bank genomen, goed omschreven. Maar wat is goed? Zelf herinner ik mij van mijn militaire opleiding, dat een moreel, uitgaande van een onderschatting der tegenstander, evenals een overschatting, van het eigen kunnen, arrogantie en bluf, geen goed moreel mag worden genoemd. En het is vooral dit soort moreel dat ons in deze bundel wordt geschetst. De confrontatie met het tegendeel van het gevormde vijandbeeld, de inferieure Japanner, leidde dan ook in bijna alle gevallen tot verbijstering, paniek en morele ineenstorting. De zich superieur aan de Aziatische massa voelende Europeanen werd bijna zonder overgang uit het Indische paradijs getild. Ze verloren van de ene dag op de andere hun status van zelfbewuste heersers en zagen de poort tot de hof van Insulinde dichtvallen. De toegang tot hun Eden werd voortaan bewaakt door een engel met een vlammeend zwaard, de engel der wake. En als we Rudy Kousbroek mogen geloven (Het Oostindisch kamp-syndroom), Uitgeverij Meulenhoff,

Amsterdam, 1992, f 49,50, 494 pagina's, was deze uitdrijving, deze vernedering te wijten aan eigen schuld; minachting voor de Aziaat (Japanners zowel als Indonesiërs), machtswellust, superioriteitswaan en zelfingenomenheid. De gordel van smaragd die zich slingert langs de evenaar, veranderde voor de ogen van de verbaasde koloniale heersersklasse, als een zich oplossend fata morgana, in een afschuwwekkende slangenkuil.

De acht bijdragen in deze bundel handelen, volgens de scribenten, over het moreel en de moraal van (Europese en aan hen gelijkgestelde) burgers en militairen. De meeste bijdragen overschrijden echter de grenzen van deze begrenzing en beschrijven tesamen een groot stuk geschiedenis van Nederlands-Oost-Indië gedurende de tweede wereldoorlog. Het geschetste beeld van de geesteshouding der Nederlanders en (zoals in de inleiding wordt gesteld) Indonesische burgers en militairen, over de laatstgenoemde categorie zeer summier, wordt door de onderscheidene auteurs op nogal verschillende wijze geïnterpreteerd. Hun inval- of uitvalshoeken lopen nogal uiteen. We gaan in vogelvlucht even bij deze scribenten langs:

Mevrouw dr. E.B. Locher-Scholten, een historicus(ca), verbonden aan de Rijks Universiteit van Utrecht, behandelt, zij het summier, het moreel van de Europese burgerbevolking in een typisch wetenschappelijk betoog met vele mogelijk's en waarschijnlijk's en is dus wat vaag. Het is m.i. dan ook een bijna niet te generaliseren, ongrijpbare, materie. Dit tot haar verontschuldiging. De tweede in deze rij is dr. G.J. Knaap, verbonden aan de afdeling Taal, Land en Volkenkunde (afd. geschiedenis) te Leiden. Knaap is wat breedspakiger dan zijn voorganger. Hij behandelt hetzelfde onderwerp, maar dan in de oorlogsmaanden, 1941-1942 (Mevrouw Locher behandelde dit gegeven over de periode 1936-1941). Knaap schrijft wat leesbaarder en gaat wat dieper op het onderwerp in. Intellectualisme is ook deze scribent echter niet vreemd. Mevrouw Elly Touwen-Bouwsma (RIOD) behandelt het Indische nationalisme van voor en tijdens de oorlog. Een goed overzicht van de geschiedenis der Indonesische nationalist. Volgens Mevrouw Touwen kwam de samenwerking met de Japanners van de Indonesische nationalist vooral voort uit hun frustraties over de Nederlanders en hun beleid. M.i. diende hun nationalisme, in een niet onbelangrijke mate, als dekmantel voor opportunisme en ambitie, gepaard aan een visionair soort idealisme.

Het m.i. beste stuk in deze bundel werd

geschreven door drs. L.L.M. Eekhout, over het moreel van het marinepersoneel tot de Indische capitulatie van maart 1942. Zijn artikel geeft een goed inzicht in de mentaliteit en structuur van de toenmalige marineman en van de vloot in Indië.

En dan kom ik aan de beide beroeps-soldaten, of beter beroepsofficieren, in dit hooggeleerde scribentengedzelschap, (de) kolonel b.d. J.J. Nortier en (de) luitenant-kolonel O.G. Ward. Zij behandelen respectievelijk het moreel van de landstrijdkrachten van het KNIL, tijdens de strijd in Indië, en dat van de luchstrijdkrachten in diezelfde periode.

Beide kolonels salueren nog steeds voor hun meederen.

Er wordt namelijk zo goed als geen aandacht besteed aan het moreel van de legerleiding. Alhoewel m.i. daar ook wel het een en ander aan mankeerde.

De analyses van deze scribenten beperken zich bijna uitsluitend tot het moreel van minderen: Jan soldaat, Piet de korporaal, Cees de sergeant en Hein de luitenant.

Bij de landmacht van het Koninklijk Nederlands-Indische Leger (KNIL), met zijn vele inheemse leden, was dat moreel, deze verhandeling lezende, kennelijk niet om naar huis te schrijven. De leiding, zo komt het bij mij uit deze bijdrage over, faalde faliekant.

Bij de luchstrijdkrachten was het volgens Ward met het moreel (de moraal) aanmerkelijk beter gesteld. Maar in hun geval was de Japanse overmacht te groot en diens materiaal superieur aan dat van onze luchstrijdkrachten. Maar m.i. hebben de kerels van de luchtvloot zich, over het algemeen, kranig gewerd.

De guerilla van het KNIL in 1942 'een kwestie van moreel' is het onderwerp van mevrouw dr. P.H.M. (Petra) Groen, werkzaam bij de Sectie Militaire Geschiedenis van de Koninklijke Landmacht in Den Haag.

Mevrouw Groen schetst ons de vele plannen voor het voeren van een guerillaoorlog, die door de legerleiding werden ontworpen voor het geval de weermacht de reguliere strijd zou moeten opgeven, en het weinige dat van deze plannen werd gerealiseerd. Uit dit artikel rijst een verbijsterende werkelijkheid op van een niet voor haar taak berekende legerleiding. Het schijnt dat de militairen, in dit geval, de politici en burgerlijke bestuurders in hun streven de vijand zoveel mogelijk afbreuk te doen, door hun defaitisme en weinig soldateske houding, voor de voeten liepen mijns inziens. Het tegenovergestelde van de periode 1945-1950, toen onbekwame politici de militairen, in hun pogingen de vijand te verslaan, voor de voeten liepen. (Maar Mevrouw Groen denkt over deze periode het omgekeerde). Van de geplande guerilla kwam in de praktijk, behoudens enkele gevallen, weinig of niets terecht. De moed daartoe ontbrak.

Groen's bijdrage geeft echter wel de meeste nog niet of weinig bekende informatie.

Als laatste scribent, in deze rij van acht, fungeert dr. G. Teitler, hoogleraar aan het Koninklijk Instituut voor de Marine in Den Helder. Zijn verhandeling betreft de naoorlogse zuivering van het marinepersoneel. Jammer dat over de door Teitler vermelde COG (Commissie Onderzoek Gedragingen) zo weinig bekend is. Uit de schaarse gegevens, door Teitler terecht een terreinverkenning genoemd, komt m.i. naar voren dat ook van deze zuivering, van militairen door militairen, zo goed als niets is terecht gekomen, een verschijnsel dat wij in Nederland helaas zo goed kennen. Een onderzoek gevolgd door een gedegen publicatie over deze materie lijkt mij zeer nuttig en boeiend. Het totaalbeeld van deze bundel, schijnt

mij toe, is een vrij reële weergave van de toenmalige werkelijkheid in Nederlands-Indië en kan volgens mij het beste worden samengevat in een variatie op enkele regels uit een, tijdens de Duitse bezetting van Nederland, illegaal verschenen rijm:

*Eilacie, o eilacie,
Dit volk, dit land
was uitgebrand.
Ze teerden in hun heden
slechts op het verleden.
En zagen als een kind
daarop de ogen blind.*

Wie geïnteresseerd is in het begin van de ondergang van ons koloniale Rijk in Oost-Indië moet dit boek zeker lezen. Zeer leerzaam.

J. Zwaan.

Uit de nieuwsbrief van het Veteranen-Platform nr: 1-93 februari 1993

Herinvoering Mobilisatie Oorlogskruis (MOK)

Aanvraagformulieren kunnen worden aangevraagd bij:
Ministerie van Defensie
Bureau Onderscheidingen
Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Op 17 december 1992 werd een "cindejaarsbijeenkomst" georganiseerd waaraan de bij het VP betrokken afgevaardigden van alle aangesloten organisaties deelnamen. Op die datum traden vijf veteranen-belangenorganisaties tot het Platform toe. Het totaal der aangesloten organisaties is hiermede op 23 gekomen.

9. Taken Maatschappelijke Dienst Defensie (MDD)

De aandacht wordt erop gevestigd dat werkzaamheden van de MDD zich beperken tot:

- adspirant dienstplichtige militairen
- burgerambtenaren
- het in werkelijke dienst zijnde vrijwillig dienend en dienstplichtig militair personeel
- militair personeel dat bij terugkeer in de burgermaatschappij arbeidsongeschikt/gehandicapt of werkloos is
- de gezinsleden of de nagelaten betrekkingen van de in b. t/m d. genoemde categorieën.

Niet-geïnvallideerde veteranen dienen zich met hun problemen dus te richten tot de Stichting Dienstverlening Veteranen (SDV), Maliebaan 83, 3581 CG Utrecht, telefoon 030 - 33.33.11.

10. Videofilms van voormalig Nieuw-Guinea

In het kader van de Nieuw Guinea-herdenking in 1993 willen Henk Willemsen en Adrie Poortvliet u attent maken op het feit dat zij in het bezit zijn van recente video-opnamen die gemaakt zijn door voormalige Nederlandse militairen die in 1991 en 1992 hun oude legerplaatsen in Nieuw Guinea hebben bezocht. De banden zijn te koop voor f 35,- en te verkrijgen bij: H. Willemsen, Hoveniersstraat 10, 4813 GL Breda.

De opbrengst komt geheel ten goede aan de Papoea-kinderen.

"De Nieuwe 'EM'er"

Nieuwsbrief I Div. "7 December".
Nummer I, februari 1993.

"De Nieuwe 'EM'er" is opgesteld met de bedoeling om in het vervolg, als periodiek, te verschijnen als mededelingenbron voor de militairen, en oud-militairen, van de "7 December Divisie". De Nieuwe 'EM'er" begint met een Redactioneel van de chef staf der genoemde divisie, kolonel Bevers, waarin hij schrijft: "Voor u ligt nu de 2de (tweede) Nieuwsbrief." Deze aanhef is weliswaar juist, maar werkt verwarrend. We hebben hier n.l. inderdaad te maken met de 2de Nieuwsbrief, maar tegelijk met het eerste nummer van de "Nieuwe 'EM'er". Dit voor de goede orde.

Een in oranje uitgevoerd inlegvel behelst de tekst van de rede van Koningin Wilhelmina, uitgesproken te Londen, voor Radio Oranje, op 6 december (is 7 december in Nederlands-Indië). Aan deze toespraak dankt de "7 December Divisie" haar naam. Deze rede wordt de 7 december divisisten als geheugen opfrisser aangeboden.

"De Nieuwe 'EM'er" gaat uit van de Staf I Div. "7 Dec.", Nieuw Vrijland, te Schaarsbergen, en behelst een aantal nuttige en informatieve artikelen, de divisie betreffende, waaronder een verslag van de "7 December" "retinie" van de 7 de december 1992, in de kaserne te Schaarsbergen. Enkele in memoriams worden gevolgd door een relaas over de lichterding 1925, de mannen van het 3de bataljon der I Div. "7 dec.", de eerste lichterding dienstplichtigen die ooit ten oorlog in de koloniën werd uitgezonden.

Verder kunnen we kennis nemen van herinneringen van oud-strijders en actuele zaken over vroegere en nog dienende eenheden der nog steeds bestaande "7 December Divisie".

We hopen dat dit initiatief, deze "EM'er" te laten verschijnen, een succes zal worden en de mannen van toen en nu zal boeien.

J. Zwaan

TE KOOP GEVRAAGD

Indonesische schilderijen en tekeningen

van o.a. R. BONNET, G.P. ADOLFS, F. OHL, A. SONNEGA, W.G. HOFKER,
A.J. LE MAYEUR, W. DOOYEWAARD, H. SNEL, W. v.d. DOES, etc. etc.

Inlichtingen: 02507 - 17759

Brigadezangers

Het gedicht, ingezonden door A. Hoekstra en in het augustusnummer opgenomen, bracht mij in herinnering dat in Garoet bij de 3e Infanterie Brigade Groep van de 7 December Divisie een militair zangkoor, de Brigadezangers, bestond, welk koor onder de bezielende leiding van kapitein van der Zanden regelmatig oefende en diverse uitvoeringen heeft gegeven, waaronder medewerking aan een in 1948 opgevoerd Kerstspel waarin de vrouw van kapitein van der Zanden "Maria" speelde - zie foto -.

Van het koor zijn in die tijd twee grammofoonplaten door het "Brigade Strijdkrachtenprogramma Garoet" opgenomen en geperst.

Helaas hebben deze platen de tand des tijds niet doorstaan en kunnen niet meer worden afgeluisterd. Overigens moesten deze platen van binnen naar buiten met een sleepnaald worden afgespeeld.

Achteraf bekeken was het opnemen en persen van deze platen, waarop buiten het "Marschlied van de 7 December Divisie", enkele Schotse liederen en onderstaand lied, een buitengewone prestatie.

Het lijkt mij aardig om dit lied, waarvan de naam van de tekstschrijver en componist mij zijn ontgaan, onder de aandacht van de lezers te brengen.

*In een bilik huis vol gaten
wonen hollands soldaten
nu al vele maanden lang.
Op hun bruingebrande snuiten
drukt het stempel van daar buiten,
rustig gaat men daar zijn gang.
Maar soms in donk're nachten
klinkt geschreeuw van kampong-
wachten.
Vlammen schieten op met knetterend
geluid.
Dan is 't weer gedaan met slapen,
zwijgend grijpt men naar zijn wapen
en wie lopen kan rukt uit.
Het zijn nog die ouwe rotten
die op sawah's en op tjotten pa-
trouillieren
nu al vele maanden lang.
Maar na drie jaar sjouwen
willen zelfs karbouwen
wel een keertje terug naar stal,
wel een keertje terug naar stal.*

Kapitein van der Zanden komt op een foto voor in het gedenkboek van de 7 December Divisie (oude versie) op pagina 110 - in het midden -.

Fred Hooisma

Spelers en zangers

*Kerstspel 1948 spelers en zangers.
Geprolongerd in overvolle zalen*

*Brigadezangers 3 Inf. Brigade in
Schotse klederdracht*

Van GELUIDSVERSTERKER tot RADIOSTATION

Gelezen in de Preanger Bode van 28 mei 1948

Succesvolle Experimenten van Militairen in Garoet op de 106,7 meter

Onze correspondent te Garoet schrijft: *Wie de laatste maand zijn radiotoestel 's avonds van 6 tot 10.00 uur toevallig afstemde op 106,7 m kon genieten van de programma's van de experimentele zender van het Brigade Strijdkrachten Programma Garoet.*

Dezer dagen hebben wij een bezoek gebracht aan de studio van deze zender en troffen daar toevallig één van de hoofdpersonen, luitenant Floris, die zo bereidwillig was ons op al onze vragen te antwoorden en in het kort het ontstaan van dit zendstation te vertellen. Wel, aldus de luitenant Floris, "deze zender is eigenlijk het laatste stadium van een evolutie, die zich in het afgelopen jaar bij de jongens van de Brigade

Garoet". Er kwamen een microfoon bij, een draaitafel en we gaven zo nu en dan een eigen programma."

Zo gaat het verhaal van Lt. Floris uit "Wij werden geroepen" verder. Om kort te gaan, men was daar niet tevreden mee. De "officieren en de jongens" begonnen te bouwen aan een zendinstallatie. Geen van allen had ooit in de radiobranche gewerkt. De amateurs zetten zich aan de bouw van een zendertje en dit zendertje werd de zender waar men toen, wanneer men de knop van zijn radio op 106,7 meter draaide, overal in de ether kon horen. Sedert 1 juni 1948 tot aan het vertrek van de brigade staf - wegens repatriëring via Bandung en Jakarta naar Ne-

De bezetting van het "omroepstation" bestond uit de technisch leider, de programmaleider, 2 omroepers en een omroepster.

In het begin werd uitgezonden met een 200 volt zender. Deze werd tenslotte omgebouwd tot een zender van 400 volt. Alles, maar dan ook alles werd zelf vervaardigd, vanaf de waarschuwingsschakelaar af tot de draaischijven en de microfoons toe. De betimmering van de studio, het bekleden ervan met vilt enz. werd door een paar jongens van de brigade staf uitgevoerd. De 26 meter hoge radiomasten werden in bamboestructuur uitgevoerd, (de antenne er tussen was 52 meter lang).

"Hier het Brigade Strijdkrachtenprogramma in Garoet. De programma's konden wedijveren met die van de officiële omroepzenders. De buitenposten waren trouwe luisteraars."

Staf voltrok, het begon heel eenvoudig met een extra luidspreker op een toestel, toen een tweede erbij, een derde, tot er op eens zoveel aanvragen waren, dat het noodzakelijk bleek een versterker achter het toestel te plaatsen om al die luidsprekers te voeden. We hadden nog wat oude rommel liggen en deze af gene kwam met wat aandragen en zo ontstond een 40 Watt versterker, waarop ongeveer 18 luidsprekers, verspreid in diverse huizen van de Brigade Staf, aangesloten waren. We begonnen toen te spreken over "Radiocentrale

derland -, zo ongeveer tot aan medio/eind 1949, is Radio Garoet in de lucht geweest.

Ik heb me laten vertellen dat het programma zelfs in de plaats Gotene, ergens in Zweden, is gehoord en dat het programma prachtig doorkwam.

Een leraar uit Killimor schreef dat hij er dikwijls naar luisterde en uit Den Haag kwam een briefkaart met het verzoek dat en dat plaatje te draaien. Men genoot in Holland en ook elders in de wereld van het programma dat Radio Garoet te bieden had.

Een stukje zelfwerkzaamheid van de bovenste plank, waarmee, niet alleen de militairen in de directe omgeving van Garoet, doch mensen ver daarbuiten hebben kunnen genieten.

Dit was óók een deel van het leven van een militair in de tropen.

Tot zover de aantekeningen die ik van "Radio Garoet" heb bewaard.

Ik hoop dat u als lezer uw SOBATS van toen heeft herkend en van deze terugblik hebt kunnen genieten.

Fred Hooisma

TERUG NAAR VRIENDEN OP NIEUW-GUINEA

In 1962 komt een eind aan driehonderd jaar Nederlands kolonialisme in Zuidoost-Azië. Om westelijk Nieuw-Guinea vechten Nederland en Indonesië nog een robbertje met militaire en politieke middelen. Deze rimbboeoorlog kost achttien Nederlandse militairen het leven. Indonesië betaalt meer, ongeveer tweehonderd doden en vermisten. De gebroeders Kennedy in het Witte Huis in Washington vellen ten slotte het vonnis over het eiland. Den Haag moet buigen voor de Amerikaanse druk. Anders had Nederland moeten buigen voor militair geweld, een grote Indonesische invasie ligt klaar om Nieuw-Guinea aan te vallen op 15 augustus 1962. Op die datum zijn de onderhandelingen in laatste fase en wordt de aanval uitgesteld. Op 18 augustus worden de overdrachtsdocumenten ondertekend. Als je, zoals ik, de laatste anderhalfjaar voor de overdracht in Nieuw-Guinea doorbrengt, weet dat de oorspronkelijke bewoners, de Papoea's, de Nederlanders goed gezind zijn, en als je met Papoeagidsen patrouille loopt en met militairen van het Papoeakorps ten strijde trekt tegen de Indonesische infiltranten dan vertrek je met pijn in het hart, wetende dat je vrienden achter laat.

De eerste tien jaar na de overdracht dringt er weinig nieuws van Nieuw-Guinea door naar de buitenwereld. Dat komt pas later. Indonesië is bezig massaal inwoners van het overvolle Java over te brengen naar Nieuw-Guinea. Er worden zogenaamde transmigratie projecten opgestart. Dat betekent veel ontbossing met, wat later blijkt, als resultaat onvruchtbare grond. De oorspronkelijke bewoners van Nieuw-Guinea, de Papoea's, worden overal teruggedrongen. Wie tegenwerkt, wordt gevangen genomen of definitief opgeruimd. Na verloop van tijd verbeteren de betrekkingen tussen Indonesië en Nederland; het toerisme komt op gang. Met name de militairen gaan er naar terug om de plaatsen op te zoeken waar ze hun diensttijd hebben doorgebracht.

Reisplannen

Eind tachtiger jaren worden de Indonesiëreizen verlengd naar Nieuw-Guinea, vooral naar het noorden en

met name naar de Baliemvallei waar de Papoea nog in oorspronkelijke kledij rondloopt. Het zuiden van Nieuw-Guinea, waar ik mijn diensttijd heb doorgebracht, lijkt nog onbereikbaar. Toch gaan we met vrienden onder elkaar steeds meer laten blijken dat we ook graag terug willen. Voor ik definitief besluit om te gaan, ben ik eigenlijk al bezig plannen te maken. Bellen met de Indonesische Ambassade, waar men me vertelt dat Irian Jaya, zo heet Nieuw-Guinea tegenwoordig, voor iedereen toegankelijk is. Je hebt alleen een 'surat jalan' nodig, een soort visum dat je moet laten stempelen bij de politie in elke plaats waar je komt. Ik heb verschillende reisbureau's benaderd, maar geen van hen had contacten in het zuiden van Irian Jaya. Kaimana, de plaats en omgeving waar ik anderhalf jaar van mijn diensttijd doorbracht, lijkt nog ver weg.

In oktober 1990, tijdens een reünie van oud militairen, ontmoet ik mijn toekomstige reisgenoot Jan Nagelkerke. Een gepensioneerd sportinstructeur van de K.M.A. Hij is al een keer naar een paar plaatsen aan de zuidkust geweest en heeft plannen om in 1992 weer te gaan. Hij gaat akkoord dat ik samen met nog een vriend mee reis; hij wil zelf ook graag terug naar Kaimana, één van de mooiste gebieden van Irian Jaya met een prachtig, tropisch regenwoud. We ontmoeten elkaar in die twee jaar regelmatig om onze plannen uit te werken.

Mijn beste vriend moet een paar maanden voor het vertrek afhaken wegens familie omstandigheden. In zijn plaats komen twee anderen die ik pas op Schiphol ontmoet. Zaterdag 27 juni 1992 is de vertrekdatum. Om drie uur die middag gaan we de lucht in met een vliegtuig van de Indonesische luchtvaartmaatschappij Garuda.

Met stops in Parijs, Abu-Dhabi en Singapore bereiken we na twintig uur Jakarta. Om half zes de andere morgen moeten we inchecken voor de vlucht naar Ujung-Padang op Sulawesi. Omdat we de tijd te kort vinden om een hotel te zoeken in het 30 kilometer verder gelegen Jakarta, besluiten we om de nacht op de luchthaven door te brengen. Dat blijkt een slechte keus te

zijn, want slapen op de harde banken lukt niet, zodat ik blij ben als we onze reis kunnen vervolgen. De prachtige beelden vanuit het vliegtuig van de Indonesische eilanden doet de slechte nachtrust vergeten.

Rijst en vis

In Ujung-Padang stappen we over in een kleiner vliegtuig van de Merpatie dat ons met een stop op het mooi eiland Ambon naar Sorong de eerste plaats op Nieuw-Guinea brengt. Het vliegveld ligt op het eiland Jefman vóór Sorong. Om dat te bereiken, is het nog een uur met een gammel bootje. Het is donker als we de vaste wal bereiken. Met een taxibusje gaan we naar ons contactadres een Papoeafamilie. Ze wonen met vier gezinnen, samen eenentwintig mensen, in een woning uit de Nederlandse tijd, slecht onderhouden, maar groot genoeg om voor ons vieren plaats in te ruimen. Voor we naar bed gaan, zien ze nog kans om ons een maaltijd met rijst en vis voor te zetten met wat groente. Dat smaakt best na die maaltijden in het vliegtuig.

De eerst volgende weken zal het niet anders zijn dan twee maal per dag rijst met vis, centonig, maar best wel lekker. De andere morgen is het al vroeg heel warm. Sorong is uitgegroeid van een stadje van tienduizend inwoners naar nu zestig tot tachtigduizend. De eerste ervaring is even schrikken bij het zien van hoofdzakelijk Indonesiërs. Onze eerste gang is naar het politiebureau voor een verblijfsbrief. We worden uiterst vriendelijk ontvangen door ook weer Indonesische politieagenten en burgerpersoneel, een glimlach van oor tot oor, maar ze laten je wel twee uur wachten. Vervolgens naar het kantoor van de vliegmaatschappij Merpatie om onze vlucht naar Kaimana te regelen, het hoofddoel van onze reis. Voor de eerst volgende week zijn alle vluchten vol geboekt, een behoorlijke tegenvaller.

We gaan de buitenwijken van Sorong in, kampongs met zowel Papoea's als Indonesiërs veel armoede. De Papoea's laten blijken dat ze het slecht hebben onder het Indonesische gezag. Ze zijn bang voor de politie en de militairen. Overal waar je loopt, roepen de mensen en altijd een horde kinderen achter

je aan die proberen je even aan te raken. 's-Avonds, als je op de veranda voor de woning zit, duikt er regelmatig uit het duister een Papoea op die je wel iets te vragen of te vertellen heeft. Een jonge vrouw die vraagt haar Nederlandse vader op te sporen waarvan ze alleen de naam weet; een Papoea dominee die graag een toga wil; een vrouw die komt vertellen dat haar man al elf jaar in de gevangenis zit, waarschijnlijk in Soerabaya maar taal nog teken hoort. Dit gebeurt dagelijks. Bij bezoeken aan kampongs biedt men ons regelmatig kinderen aan om mee te nemen naar Nederland.

Ontbossing

Bij het bezoek aan de dagelijkse markt word je bijna ziek van de vreselijke stank: vis die in de vreselijke hitte ligt te wachten op kopers, afval van de vorige dagen die niemand opruimt ligt te rotten en ontzettend veel mensen die er rond slenteren. We bezoeken een transmigratie project ten oosten van Sorong. Er is een kilometers lange weg aangelegd, dwars door de bush met aan weerszijden ontbossing. Er worden nederzettingen gesticht, bevolkt door Indonesiërs - hoofdzakelijk Javanen. Zij kunnen daar met een beginkapitaalje een tuin opzetten of rijstvelden aan leggen. Het één na het ander mislukt omdat de grond niet geschikt is. Het vervolg is dat de mensen terug trekken naar de stad en in dezelfde armoede vervallen die ze in Java hadden.

Het bezoek aan de Papoea nederzetting aan de rand van Sorong is een bijzondere ervaring. De bevolking woont in paalwoningen boven de zee. Je bereikt de woning met een gammele loopbrug. In de woningen zelf moet je uitkijken dat je niet in een gat trapt, want alles hangt met stukjes en beetjes aan elkaar. In de woningen vind je een paar potten en pannen en verder niets. De bewoners slapen op de planken en de kleren die ze aan hebben zijn het enige wat ze hebben. Eindelijk krijgen we te horen dat we de andere morgen naar Kaimana kunnen vliegen. We moeten om half zes op het vliegveld zijn om om half zeven te vertrekken. Een heel klein vliegveld net buiten Sorong waar kleine vliegtuigen kunnen stijgen en landen voor de binnenlandse vluchten. Vliegtuigen waarin je gebukt naar je plaats moet lopen en die veertien personen kunnen vervoeren.

Hoewel het vliegtuig gereed staat als we er aan komen, verbaast het niemand dat we pas twee uur later vertrekken dan was gepland. Met een stop in Fak-Fak, een prachtig plaatsje aan de kust in een heuvelachtig landschap aan de rand van het tropisch regenwoud, bereiken we na enkele uren Kaimana. Rondcirkelend boven het vliegveldje is er al veel bekends zichtbaar: de barakken waarin we vroeger slieten als we voor bewaking op het vliegveld waren en in het verlengde van de landingsstrip aan het ene eind Kampong Baru en aan het andere eind

Kampong Tjoa. Na de landing en de hartelijke begroeting door enkele Papoea's staat er een taxibusje van de Merpatie gereed om ons naar het veertien kilometer verder gelegen Kaimana te brengen.

Terug van weggeweest

De weg, die pas vorig jaar is geasfalteerd, loopt gedeeltelijk langs de kust en gedeeltelijk door de bush, dwars door kokospalmtuinen met op de stammen van de palmen prachtige grote hertshoornplanten. Bij aankomst op ons logeeraadres worden we uiterst luidruchtig ontvangen. Iedereen is direct in de weerom onze slaappleaatsen in orde te maken. De Papoeafamilie waarmee ik al enige tijd correspondeer, is heel blij dat ze ons in levende lijve zien, in plaats van op de foto. Ze zijn verbaasd dat ik zo groot ben vergeleken met hen. Kaimana is niet gegroeid vergeleken met andere pleatsen. Het leent zich er ook niet zo voor. Langs de kust is een smalle, vlakke strook en dan begint een bergachtig terrein. Kaimana is bijna niet veranderd. Het is of je pas enkele maanden weg bent geweest in plaats van dertig jaar. Alleen de kazerne van vroeger ziet er verwaarloosd uit. Hij wordt bewoond door Indonesische migranten zonder werk, levend in vreselijke armoede. Al spoedig is het overal bekend dat we er zijn. Van alle kanten komen Papoea's ons begroeten. De brillen die we bij ons hebben, zijn voor de slechtzienden een opening.

*In gedachten bij
Kampong Tjoa*

*De gidsen
Mozus en Azis*

Het oerwoud lokt ons en al spoedig gaan we op weg via paden die belopen worden door Papoea's, dwars door de bush naar Kampong Tjoa. We ontmoeten daar de dochter van het hoofd van de kampong uit onze tijd. Zij is inmiddels een vrouw van in de dertig met een schare kinderen. Ze vindt het leuk om militairen van vroeger te ontmoeten en wil met heel haar familie op de foto die ik beloof te sturen.

Op een avond ontmoet ik Catharina. Zij was achttien toen ik uit Kaimana vertrok. Ik heb nog foto's bij me van die tijd. Ze is zeer verbaasd me terug te zien. Het toeval wil dat ze enkele dagen in Kaimana is in verband met het overlijden van haar moeder. Ze woont al heel lang in Timika waar ze les geeft aan een middelbare school, een plaats aan de zuidkust, drie dagen varen van Kaimana.

Hernieuwde kennismaking

Op een morgen gaan we op pad, richting kampong Sissir en Morana, een gebied waar we vroeger veel patrouille liepen en waar veel infiltranten zaten. Ons tempo is aanzienlijk lager dan vroeger en al spoedig blijkt dat we die dag geen kampong zullen bereiken. We keren terug en besluiten een motorprauw te huren om het eerst gedeelte per prauw af te leggen. Twee dagen later vertrekken we opnieuw. Na vier uur varen komen we op de plaats waar we door de bush meer dan een dag voor nodig hadden. Deze Papoeakampong

die goed onderhouden en zeer schoon is, was destijds een basis bivak voor militairen. Na een paar uur door het oerwoud te hebben gelopen, komen we in een gebied waar veel confrontaties met Indonesische militairen hebben plaats gehad. Ik sta alles tegen mijn reisgenoten te vertellen als opeens Mozus, één van onze vroegere gidsen uit de bush komt lopen. Na de hernieuwde kennismaking neemt hij het verhaal over; hij kan alles wat er vroeger is gebeurd nog vertellen. Zijn vriend en vroegere gids is nu hoofd van een kampong, drie uur lopen van de plaats waar we zijn, dus gaan we gezamenlijk op pad. Onze vriend Mozus loopt het laatste eind ver voor ons uit; als we bij kampong Morana aankomen, is heel de bevolking uitgelopen om ons te begroeten. We kunnen hen wat geschenken aanbieden. We drinken gezamenlijk klappermelk en praten over vroeger.

De terugtocht willen we met de motorprauw, maar de zee is erg ruw geworden dus besluit ik met nog iemand en een gids terug te lopen. Het zal een lange zware tocht worden, maar we hebben genoeg te eten en drinken bij ons. Als we na anderhalve dag arriveren, is de boot met de anderen al een dag terug en zijn zij de ontberingen al vergeten. Onderweg komen we nog Papoea's tegen die een paradijsvogel hebben geschoten, een beschermde vogel, maar niemand trekt zich daar iets van aan, terwijl onze gids onderweg nog een kroonduif schiet, ook een be-

schermde vogel. Steeds meer Papoea's van ver afgelegen kampongs komen ons opzoeken. Hoe ze het te weten zijn gekomen dat we er zijn, is me nog een raadsel. Altijd als we ergens zijn geweest, weet ook iedereen het. Ze willen praten over vroeger de tijd van de Nederlanders en hoe het nu is onder het Indonesische gezag. Als je alleen met ze bent, laten ze blijken dat ze graag de Nederlandse tijd terug zouden willen. In gezelschap van meerderen zwijgen ze echter angstvallig. Als je dan na twee weken Kaimana weer moet verlaten, is het pijnlijker dan dertig jaar geleden. De mensen bij wie je verblijft en met wie je al een band hebt, hopen je volgend jaar weer te zien. Je kan daar nog geen toezegging over doen, maar je hoopt dat het niet bij die ene keer blijft, want in die korte tijd zijn het echte vrienden geworden. Op de terugweg naar Sorong neem ik in Fak-Fak afscheid van mijn reisgenoot Jan. Hij blijft nog een paar dagen bij een paar vrienden van een vroegere reis. In Sorong is het nog een paar dagen bijtanken. Onze gastvrouw doet haar best om met beperkte middelen een heerlijk maal op tafel te zetten van rijst en vis.

Als ik donderdagmorgen 23 juli om zeven uur weer op het gammele veerbootje stap dat me naar het vliegveld op het eiland Jefman brengt, staan er op de steiger velen me uit te zwaaien en ik zwaai terug en roep hun nog toe, saya harap, sampai bertemu lagi.

David Tavenier

In "Sobat" nummer 26 van december 1993 vermeldden wij dat de heer A.P. de Graaff hoger beroep had aangetekend tegen het vonnis van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam. Thans ontvingen wij bericht dat dit hoger beroep door het Gerechtshof Amsterdam was afgewezen.

FUNERAL NOTICE

Buitenlandse leden.

Uit het verre buitenland, Nieuw Zeeland, ontvingen we bericht van ons lid sobat J. de Waard dat op 12 maart is overleden de v.m. sergeant van de Garde Grenadiers genaamd John van der Gouw. In tegenwoordigheid van de New Zealand Returned Service Association (R.S.A.) waaronder J. de Waard, vond de begrafenisplechtigheid plaats. Wij wensen echtgenote Jeannie met haar familie veel sterkte. Brieven kunt U richten aan J. de Waard, 18 Regent St. Rotorua, New Zealand. Mogelijk heeft U herinneringen aan sergeant J. van der Gouw.

VIDEOBANDEN

Jan den Hoed, Simon Stevinweg 50, 1401 te Bussum, telefoon 0215918249 is in het bezit van een film waarvan videobanden zijn vervaardigd (VHS of Betamax) die verkrijgbaar zijn tegen betaling van f 31,- over te schrijven op postrekening 3564497 t.n.v. de "Vereniging Oud Indiëgangers" 3-3 R.I. Den Haag. Hierbij vermelden VHS of Betamax. Ook buiten de kring van 3-3 R.I. bestaat wellicht belangstelling omdat de videoband een weergave geeft van het vertrek tot en met de thuiskomst van Indiëgangers.

De Stichting Dienstverlening Veteranen is van de inhoud op de hoogte hetgeen mede belangrijk kan zijn in verband met de uit te brengen film medio oktober 1993.

De heer Jan Aagten gaf tijdens de algemene ledenvergadering op 19 november te Bronbeek een boeiend overzicht van de te vervaardigen film waarbij de gelegenheid werd gegeven aan de bestuursleden van de verenigingen om hierover vragen te stellen en voorstellen te doen. Dat een en ander in professionele handen is twijfelde niemand aan. Te zijner tijd volgen hierover nadere mededelingen waarbij wij bij voorbaat uw medewerking vragen. De inhoud van de videoband van 3-3 R.I. laten we hieronder volgen.

Wie waren zij ..... en waar zijn ze gebleven

Bij toeval krijgt Magda de geschreven geschiedenis van 3-3 R.I. handen. Het

De ontmoeting

Ary Pauwels liep te mijmeren over zijn vriend uit de Indië tijd. Waar zou hij gebleven zijn, en hoe heette die ook weer. Even de oude schoenenfoto's pakken. Kijk vrouw, die bedoel ik, met dat gekke petje op. Hij woonde in Mill. Zal eens het telefoonboek er bij halen. Ongelukkig genoeg staan er wel 5 Claassens in, dus dan maar op de gok. De derde was raak "met Herman Claassen spreekt u". Ze spreken af elkaar een uurtje te ontmoeten, breng de vrouw mee dan kunnen die samen wat kletsen. Dat uurtje werd 5 uur. De ontmoeting valt niet te beschrijven, na 41 jaar je oude maat weer zien en spreken. Samen hebben ze in Bandoeng opgetrokken, de een van de A.A.T. de ander van het R.T.T.

Ary Pauwels zegt er over "waarom doen we dat niet veel meer". Je weet niet wat je mist, "na 41 jaar weer met je oude gabber te praten is zo geweldig".

En om die ene regel schrijf ik dit stukje. Waarom doen we dat niet veel meer?

verhaal van de jonge mannen van toen: "Wij vertrokken uit Nederland, zonder eigenlijk goed te beseffen waarom wij weg moesten" en wij kregen een taak te vervullen waarvoor wij niet waren opgeleid", spreekt haar sterk aan. Zij heeft, als dochter van een Nederlands echtpaar, haar kinderjaren doorgebracht in een Jappenkamp op Sumatra en zij heeft goede herinneringen aan de "Nederlandse jongens" die rust kwamen brengen bij ons en bij de kampbewoners." Nu, zoveel jaar later, wonend in Nederland, wil zij weten wie die jongens zijn waarover ze nu leest, de jongens die haar toen dat gevoel van bevrijding kwamen brengen. Waar zijn die jongens gebleven?

Dit is de basis van het filmverhaal van Jan den Hoed. In zijn "Wie waren zij ... en waar zijn ze gebleven" gaat de vrouw op zoek naar de Oud-Militairen. Zij bezoekt reünies, praat met veteranen, tot zij kan zeggen: "hier was ik naar op zoek; ik heb het gevonden." Wellicht dat velen dit haar na kunnen zeggen na het zien van deze sympathieke film. De geschiedenis van 3-3 R.I. herleeft en dankzij een knappe montage van de beelden die destijds zijn gemaakt door majoor P. v.d. Geest, wordt een boeiend overzicht gegeven van alles wat de mannen van dit onderdeel hebben meegemaakt vanaf het moment dat zij zich inscheepten voor vertrek naar Nederlandsch-Indië tot en met het moment, vele zware jaren later, waarop zij in veilige Hollandse haven terugkeerden.

HERDENKING GEVALLENEN ZUID-OOST AZIË 1941 - 1949

Blijdensteinpark Enschede
Zaterdag 14 Augustus, 11 uur
Spreker: Dr. J.C. Ramaer

Tropennacht

*Land van sawahs en van bergen,
Palmboomen in hun mooiste pracht,
Mooie brede kallstranen,
Heerlijk is joss tropennacht.
Stil bekorend Insalinde,
Wonderschoon is je natuur,
Dikwijls zit ik stil-aandachtig,
In je late avonduur.*

*Zacht hoor ik de kali ruisen,
Zacht de kampong rusten gaan,
En de oliepitjes walmend,
Voor de deuren blijven staan.*

*En de maan ziet van de hemel,
Lachend op dit alles neer,
Werpt de palmboom-silhouetten,
Op de vruchtbare oarde neer.*

*Geheel stil is het toch nimmer,
Ook nu nog leeft de natuur,
Kampagnachten hoort men praten,
Op het middernachtelijk uur.*

*En nog vele vreemde klanken,
Dringen langzaam tot mij door,
't Is alsof natuur en mensen,
Zingen in een heel groot koor.*

*Nooit zal ik dit land vergeten,
Zelfs al ga ik hier vandaan,
Deze melodie zal blijven klinken,
En zal nooit verloren gaan.*

Uit: Gedenkboek 2e Mitrailleur Bataljon
1947-1950.

Henk Leeman.

Verenigingsnieuws

Vereniging Friesland

De bijeenkomst welke wij hielden op 29 januari j.l. op de Vliegbasis heeft vele positieve reacties opgeleverd, een aansporing dus om daarmee door te gaan. Doordat de aanmelding net beneden het maximum van 250 personen bleef hoefden we gelukkig niemand teleur te stellen.

Een volgend jaar kunnen we weer op de basis terecht en daar zijn we blij mee want het is een van de weinige militaire gelegenheden in Friesland, behoudens Lauwersoog dat voor velen wat ver uit de buurt ligt.

De bijeenkomst in Koudum trok een (te) volle zaal. Het was er gezellig, Jaques de Wit draaide enige van zijn films en sobat Wolthuizen voerde als solist een stukje cabaret op uit vervlogen jaren, hetgeen wel in de smaak viel. Ook de heer Folkerts, de onvermoeibare ijveraar voor het goede doel was weer met zijn handel in Indonesische spullen aanwezig. Tot slot bracht de aangekondigde verloting een record bedrag op. Velen hadden een prijsje voor deze verloting meegebracht en dat stelden we erg op prijs.

Op 18 maart hielden we onze ledenvergadering in Leeuwarden. Ruim 70 leden konden we hier verwelkomen hetgeen eigenlijk wel wat tegenviel. Het belangrijkste punt van de agenda was, de wijziging van de naam van VIM-Friesland in VOMI-Friesland. Hiervoor moeten de statuten worden gewijzigd en daarover kan alleen gestemd worden als minimaal 2/3 van de leden aanwezig is.

Aangezien dat dus niet het geval was (en dat hadden we ook niet verwacht), kon dit punt niet behandeld worden.

Dat gebeurt wel op de eerstvolgende bijeenkomst te Heerenveen op 2 april a.s. Het aantal aanwezige leden speelt op een tweede vergadering geen rol zodat dit punt dan behandeld kan worden. Alle leden krijgen hiervan bericht en dit is dan tevens onze laatste bijeenkomst van dit seizoen.

Het bestuur vraagt meedenkers voor het invullen van onze bijeenkomsten voor het volgende seizoen. De meeste films zijn wel bekeken en diverse sprekers zijn in de loop der jaren de revue gepasseerd. Als er leden zijn die bepaalde ideeën hebben of misschien zelf wat kunnen en willen doen, dan horen we dat graag. We denken bv. aan muziek, zang, spel, dans, voordracht, cabaret. We hebben daarbij een groot probleem, het mag niet (te) veel kosten!

Ook vernemen we graag of er liefhebbers zijn voor een busreis met bv. een bezoek aan een museum of iets dergelijks. Hierbij moet U er wel rekening mee houden dat de kosten nogal aanzien-

lijk kunnen zijn. (Zie ook onze laatste Nieuwsbrief).

Neem hiervoor contact op met:

Swart 05188-1236

Spinhoven 05170-97241

Jongstra 058-120214

Twijnstra 058-880092

Henk Leeman, Drostlaan 72, 8303 EE Emmeloord, 05270-13792 bgg. 16717.

Vereniging Drenthe en Groningen

We willen beginnen met een welgemeende felicitatie.

Henk Volders uit Stadskanaal, jarenlang als secretaris van de vereniging Groningen bezig geweest om de VOMI in Groningen gestalte te geven en na de samenvoeging met Drenthe nog steeds aanspreekbaar voor soc. aangelegenheden, is met pensioen gegaan. Henk is in zijn omgeving in veel bestuursfuncties werkzaam geweest en de burgemeester van Stadskanaal mocht hem daarvoor op 10 maart j.l. de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau uitreiken.

Henk, namens ons allemaal, van harte proficiat.

Een verlaat bericht van de afdeling Meppel, dat in de vorige "Sobat" niet meer geplaatst is.

Vomi afdeling Meppel bijeenkomst op 12 januari 1993.

In hotel Waanders te Staphorst 's middags om 14.00 uur was onze eerste bijeenkomst in het nieuwejaar. De zaal en de koffie werden ons weer gratis beschikbaar gesteld door dhr. Waanders.

Om 14.00 uur opende onze voorzitter, F. Huisman, de bijeenkomst en geeft het woord aan dhr. de Wit van de filmdienst. Er werden twee films gedraaid; voor de pauze "Bevrijding van Indonesië" en na de pauze "2e Politonele aktie". Er zijn 119 mensen op onze uitnodiging afgekomen die de films met veel aandacht volgden. In de pauze is door de voorzitter aan dhr. Waanders een vulpen met inscriptie aangeboden voor de gastvrijheid die wij steeds weer mogen ontvangen.

Alles bij elkaar is het weer een gezellige bijeenkomst geweest.

Wat zit er zo verder in het vat.

Hoogeveen 22 april a.s. 's middags 13.45 uur de laatste kontaktmiddag voor de zomerperiode in de Mauritsshal.

Kent u de middagen in Hoogeveen? Nee! Moet u beslist eens naar toegaan. Ze kunnen er daar wat van.

Grollo 29 april a.s. jaarvergadering Drenthe/Groningen. Naast de gebruikelijke agenda komt de Major b.d. Ridder MWO dhr. S.A. Lapré voor ons spreken.

Ook hier mag u natuurlijk niet ontbreken, want met elkaar bepalen we op de jaarvergadering toch het reilen en zeilen van de VOMI in Drenthe en Groningen. Aanvang 's middags 13.45 uur. Een persoonlijke uitnodiging heeft u inmiddels ontvangen.

Valthe 12 mei a.s. laatste bijeenkomst voor de zomervakantie van de afdeling Emmen in "Ons Dorpshuis". Ook hier is men bezig er weer een gezellige middag van te maken. Iedereen welkom, aanvang 13.45 uur.

Emmen 25 mei a.s. De Stichting Monument Gesneuveld Indië-Militairen 1945-1962 gaat 's middags vanaf 14.00 uur over tot onthulling van een monument voor 30 gesneuveld Indië-militairen uit Zuid-Oost Drenthe. De voorzitter van de Stichting Dienstverlening Veteranen dr. P.B.R. de Geus zal dit gaan doen. Aansluitend zal een dodenherdenking plaatsvinden.

Hoewel het geen VOMI aangelegenheid is, heeft het misschien toch wel uw belangstelling.

Vrijdag 15 oktober 1993 onze traditionele "Veteranendag" in de Johannes Post kazerne in Havelte.

De vergunning voor deze dag is verleend en u kunt daarom deze datum alvast in uw agenda noteren.

Er wordt al hard gewerkt aan de invulling van deze dag. Voor deelname wordt u nog persoonlijk benaderd, maar het is maar dat u er alvast rekening mee kunt houden.

Secretariaat: J. Plat, Sassenbergen 71, 9531 GW Border, tel. 05998-35666.

Vereniging Flevoland

Een week-end op stap met een club veteranen levert stof op voor een hele "Sobat". Helaas moest het mes erin, toch willen we U het verloop niet onthouden. Allereerst ontving sobat Henk Lochtberg het "Draaginsigne Gewonden". Hem werd onder meer een videoband aangeboden.

Paul van Gelderen, bijgestaan door sobat Mellenberg, verzorgde een dia presentatie en aan een oproep van Henk Smeekes, onze penningmeester voor de tombola/bingo prijsjes, werd spontaan gevolg gegeven.

Niet in veldtenuue, maar wel goed gekleed, toog onze vereniging op week-end patrouille naar Zeeuws-Vlaanderen. Onder deskundige leiding van Joop, onze chauffeur, reden we via de Grevelingendam naar Vlissingen. Bij het monument van Michiel Adr. Zn. De Ruyter werd "hoofd rechts" gemaakt. We reden door Zeeuws Vlaanderen.

"Waar het leven goed is" via o.a. Sluis-kil.

Zeeland geeft met zijn variatie op industrieel gebied een zeer actief beeld. We brachten de avond door in het partycentrum "De Vlaanderen" en gingen

tidoeren in het Budget Hotel, een voormalig zusterhuis, eenvoudig maar helder en fris.

Avondappel werd niet gehouden maar wel moest iedereen de volgende morgen om 07.30 uur opstaan om op tijd bij het ontbijt te zijn.

Om 09.30 uur bracht Joop, onze chauffeur, ons verder naar Antwerpen bezochten de "Vogeltjesmarkt" en maakten een rondrit door Antwerpen.

Ten slotte verlieten we België via de oude route waarbij we vanuit de bus genoten van de omgeving met de mooie "optrekjes". De "Majoor" pardon, ons lid Ko Majoor, ging met de financiële pet rond t.b.v. Joop die ons subliem had rondgeleden. In de verte zagen we onze tangsi "Kolkzicht" die we als laatste aandeden echter niet zonder enige deelnemers afgezet te hebben bij het station Almere. Ik denk dat wij mogen terugzien op een zeer geslaagd week-end. De geopperde Engeland trip komt later en met de vermelding dat we op 16 april in de grote kerkzaal van het Hervormd Kerkcentrum "De Hoeksteen", met de filmdienst een geslaagde bijeenkomst hebben gehouden, is de rubriek verenigingsnieuws weer gevuld volgens voorschrift van de redactie "Sobat", namelijk een vel A 4 verenigingsnieuws.

Uw secretaris Frits Frantzen, Oevergriend 13, 1356 EA Almere, telefoon 036-5318972, voor hen die zich alsnog als nieuw lid willen opgeven.

Vereniging Rivierenland/Oost Gelderland

De vereniging was zeer actief in het rayon i.v.m. diverse reünie bijeenkomsten in hun gebied en dan schiet het verenigingsnieuws er wel eens bij in. Niet de bedoeling, soms een uitkomst voor de redactie, die voortdurend moet vechten om het verenigingsnieuws te beperken tot één vel A 4.

Vereniging Noord-Brabant Oost, inclusief Limburg

Daar wordt verschrikkelijk intensief gepatrouilleerd waarbij de heuvels van Limburg systematisch worden uitgekamd door een kleine maar actieve groep idealisten op jacht naar achterblijvers. Een Staf in de vorm van een bestuur voor de komende zelfstandige Vereniging Limburg is aan het beraadslagen en in de volgende "Sobat" maken we ze bekend. Trouwens, nieuwe leden kunnen zich toch nog melden (vrijwillige overgave is altijd gunstiger dan opsporing). Het adres? M. Everhartz, Leliestraat 10, 6466 XP Kerkrade, telefoon 045-410512. Vertegenwoordigers van dit bestuur zagen we reeds op 25 maart tijdens de

ledenvergadering te Bronbeek. Succes heren!

Vereniging Overijssel

We ontvingen geen nieuws, maar het is er wel. De echtgenote van de secretaris Gerrit v.d. Sluis is ongelukkig komen te vallen en de voorzitter Evert Vaartjes sukkelde de afgelopen tijd ook wat met zijn gezondheid. Volgens onze sociale medewerker Jan Timmer gaat het met beiden weer beter hetgeen niet wegneemt dat door deze gebeurtenissen een kleine reorganisatie in het bestuur zal plaatsvinden die in de eerstvolgende "Sobat" bekend worden gemaakt. We wensen beide zieken en uiteraard alle andere zieke leden een spoedig algeheel herstel toe.

Vereniging Veluwe

Behoudens de uitreiking van het "Draagsigne Gewonden" geen nieuws ontvangen hetgeen weer werd bijgepraat op de ledenvergadering die op een vlotte manier werd afgewerkt op 25 maart j.l.

Vereniging Noord-Brabant West

Contributie 1993

Reeds velen van u hebben de contributie voor het jaar 1993 betaald. Aan allen onze dank. Op het moment dat ik dit schrijf (18 maart) zijn er slechts enkele onder u die de contributie nog niet betaald hebben. Namens ons bestuur verzoek ik u vriendelijk alsnog zo spoedig mogelijk uw contributie te voldoen, anders moeten we weer een herinneringsbrief gaan schrijven en dat kost onze vereniging weer extra geld.

Alvast bedankt voor uw medewerking.

Bijeenkomst in Breda

Op onze bijeenkomst in Breda op 15 februari waren bijna 70 personen aanwezig. Op het laatste moment ontving ik een telefonisch bericht dat onze spreker S.A. Lapré plotseling verhinderd was. Ondanks wat organisatorische problemen was onze vriend J. de Wit van de Vomi-filmdienst bereid naar Breda te komen voor het vertonen van enkele films. Hartelijk dank. Onze activiteitencommissie had weer voor wat hapjes en verschillende prijzen voor de loterij gezorgd.

Bijeenkomst in Zevenbergen

Op 16 maart was er een geslaagde, goed bezochte bijeenkomst. Niet in het minst door de aanwezigheid van de heer S.A. Lapré, die dank zij een goedvol betoog alle aanwezigen uitermate wist te boeien. Er was een geslaagde loterij en de verzorging in de vorm van allerlei hapjes was weer uitstekend. Halve aan alle

medewerkers! Er was ook belangstelling van de zijde van de pers.

P. J. M. Looyen, secr. Vomi Noord-Brabant West, Cameedijk 1, 4706 EG Roosendaal, tel. 01650-60546.

Vereniging Limburg

In het februarinummer (27) van de "Sobat" werd in deze rubriek onder de kop Vereniging Limburg gewag gemaakt van het initiatief te komen tot een eigen vereniging Limburg.

In genoemd artikel werd tevens een oproep zich te melden gedaan aan alle leden die bereid zijn een bestuursfunctie te willen aanvaarden.

Daar het uiterwaard de bedoeling is dat de vereniging Limburg een bestuur krijgt waarvan de leden, indien mogelijk, uit alle streken van de provincie komen, werd in het artikel daarbij de nadruk gelegd op leden, komende uit midden- en noord-Limburg.

De initiatiefnemers zijnde de heren:

M.J.G. Everhartz, Leliestraat 10, 6466 XP Kerkrade, tel. 045-410512.

C.J.G. Otten, Brandhofstraat 20, 6372 KC Landgraaf, tel. 045-315331.

L.C. Zéguers, Ailbertuslaan 76, 6461 TC Kerkrade, tel. 045-454013, zijn gaarne bereid belangstellenden nadere informatie te verschaffen.

In de maand april zal in ieder geval de oprichtingsvergadering gehouden worden, waarin dan ook een (voorlopig) bestuur gekozen zal worden.

Alle, bij VOMI Nederland geregistreerde, in Limburg wonende leden, hebben bij het verschijnen van dit artikel, reeds schriftelijk een uitnodiging, met alle informatie, toegezonden gekregen.

Mocht, om de een of andere reden, enig lid geen uitnodiging ontvangen hebben, wordt hij/zij verzocht met een van bovengenoemde personen contact op te nemen.

Het spreekt overigens wel haast vanzelf, dat ook niet leden oud militairen Indiëgangers, van harte welkom zijn op deze oprichtingsvergadering.

Vereniging Zuid-Holland Zuid

Aktiviteiten in 1993:

In Sobat nr. 26 werd gemeld dat het bestuur Zuid-Holland Zuid bezig is na te gaan welke mogelijkheden er zijn voor excursies dit jaar. Contacten werden gelegd met Commandanten van de Mariniers te Doorn en de Genie te Vught, een en ander in het kader van de reüniefaciliteiten voor Oud Militairen Indiëgangers. Van Doorn hebben wij inmiddels een afwijzing ontvangen, omdat in verband met de opleiding van Mariniers bestemd voor uitzending naar Cambodja er geen ruimte is voor het houden van reünies. Jammer, doch begrijpelijk.

Van de Commandant van de Genie te Vught is bericht binnengekomen dat Zuid-Holland Zuid op 15 september a.s. welkom is om daar de dag door te brengen en wel met maximum 400 personen. Omdat wij inmiddels de 900 leden naderen en wij ieder lid in de gelegenheid willen stellen één keer per seizoen aan een excursie deel te nemen is besloten om een indeling te maken volgens postcode. Dit houdt in dat uitnodiging voor een excursie zal plaats vinden op basis van het maximum aantal personen dat deel kan nemen (b.v. 250 tot 400) en ingedeeld naar postcode in het gebied Zuid-Holland Zuid. Voorwaarde is echter dat wij er in zullen moeten slagen om Commandanten van Landmacht-onderdelen bereid te vinden ons met max. 400 personen gedurende een dag te ontvangen. Omdat Doorn niet doorgaat hebben wij contact opgenomen met de Commandant van de Bernhardkazerne te Amersfoort met het verzoek om in het najaar van 1993 aldaar een reünie te mogen houden. Het resultaat van deze aanvraag zullen wij nader bekend maken. Omtrent de dag naar Vught zullen wij nog nader informeren.

Filmcontactbijeenkomsten 1993:

De film/contactbijeenkomsten, die vanaf oktober 1992 t/m 2 maart 1993 gehouden zijn in Dirksland, Dordrecht, Rotterdam-Ommoord, Spijkenisse, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Gouda en Gorinchem werden goed tot zeer goed bezocht en leverde ons veel nieuwe leden op.

Als dit nummer van de Sobat is uitgekomen dan is inmiddels ook de laatste film/contactbijeenkomst achter de rug, n.l. in Rotterdam op 30 maart j.l. Het ziet er naar uit dat na deze bijeenkomst ons ledental de 900 bereikt of gepasseerd zal hebben. Het zal duidelijk zijn dat een dergelijke spectaculaire groei enerzijds verheugend is, anderzijds is het wel een organisatorische opgave voor ons bestuur om bij het zoeken naar activiteiten een en ander goed te organiseren en te begeleiden tijdens één of meerdere excursies waar maximaal 400 personen bij betrokken kunnen zijn. Natuurlijk geven wij de moed en het werk hieraan verbonden niet op doch brengen dit slechts onder uw aandacht en begrip.

Radio-uitzendingen over Indië-periode:

Dit ontwerp is vooral de afgelopen weken erg actueel geweest. Aan bod kwamen Ger de Jong en Anton van Rijswijk in een uitzending van Radio Stedrecht (plusminus 40 minuten), vervolgens besteedde Radio Rijnmond ruim aandacht aan de ervaringen opgedaan door Rinus de Wolf uit Rotterdam, Victor Bridié uit Den Haag, Ben Laurens uit Barendrecht en Oud-Mariniër de Jonge Oudenraad. Elk interview duurde ongeveer één uur en werd afgenomen door

Suzanne Mulder van Radio Rijnmond. Het totale resultaat gaf een zeer getrouw beeld omtrent hun verblijf in het voormalige Nederlands Oost-Indië. Zonder iemand tekort te willen doen vond ik de weergave ondanks het grote verschil in de persoonlijke benadering, van onze sobats Rinus de Wolf en Victor Bridié het meest indringend. Allen hebben een goede bijdrage geleverd om de luisteraars op hun eigen wijze duidelijk te maken hoe zij hun Indië-periode beleefd hebben. Vele dingen, die voor buitenstaanders tot dusver onduidelijk waren, werden duidelijk gemaakt.

Ledenvergadering - maandag 19 april 1993: Wordt gehouden in Party squash en bowlingcentrum "The Bridge", Parkweg 1, Papendrecht, Aanvang 's middags 14.00 uur. In de pauze zal een reisverslag in kleur worden vertoond van een tocht door Kalimantan (voormalig Borneo).

Noteer deze datum!

H.C. Clasquin, Graaf Willemlaan 73, 3341 CD Hendrik Ido Ambacht, tel. 01858-15849.

Vereniging Zuid-Holland Noord

Bijeenkomsten

Op 23 en 24 februari hadden we film-bijeenkomsten in Den Haag (Loosduinen). Gepland was één bijeenkomst op 23 februari. Was de zaal op 19 januari 1993 in De Lier al helemaal vol, Den Haag overtrof al onze verwachtingen; de belangstelling was dermate groot, dat niet allen in de zaal konden.

We hebben toen een moeilijke beslissing moeten nemen, die voor betrokkenen niet plezierig was n.l. we moesten bezoekers naar huis sturen met het verzoek de volgende middag terug te komen, de zaal en onze Jack waren gelukkig nog vrij. De bezoekers hebben het sportief opgevat en zijn de volgende middag terug gekomen. Nogmaals onze excuses voor het ongemak.

Het valt nu eenmaal niet te plannen hoeveel bezoekers er zullen komen. Het aantal nieuwe leden was ook behoorlijk.

De bijeenkomst in Leiderdorp trok minder bezoekers. Er was voldoende ruimte; de leden-winst was daar matig.

Het valt ons op dat vele bezoekers op onze bijeenkomsten van het bestaan van onze VOMI niets weten. Ze vernemen het nu via de media.

Leden, hier ligt een belangrijke taak voor u allen, maak meer bekendheid over de VOMI bij uw familie, kennissen of oude makkers en maak hen lid.

Algemene ledenvergadering

Op 17 mei a.s. houden we onze algemene ledenvergadering in de Alexanderkazerne in Den Haag, aanvang 10.30 uur.

Per "Nieuwsbrief" zullen u hierover nadere mededelingen worden gedaan. Omdat we op Defensie terrein zijn, moeten we vooraf weten wie er komen en hoeveel, want de bezoekers capaciteit heeft zijn grens.

Contributie 1993

De penningmeester heeft nog niet alle contributies 1993 ontvangen. Verzoeken de contributie, minimaal f 27,50, ten spoedigste over te maken op onze giro-rekening nr. 532172.

Secretariaat

Wij verzoeken u correspondentie, aanmelding van nieuwe leden, adreswijziging en bericht van overlijden altijd te zenden aan onze secretaris J. Ausma, Lijststraat 117, 2551 TC Den Haag, tel. 070-3976413.

Dagtocht

Vanwege de geringe belangstelling zien wij af van het organiseren van een dagtocht naar Roermond en Overtoon. Het bestuur beraadt zich of er in het najaar, op een misschien voordeliger wijze, iets te organiseren valt. U hoort hierover nog van ons.

Vereniging Noord-Holland

De bijeenkomsten in Medemblik en Koog aan de Zaan werden goed bezocht, er heerste een prima sfeer en allen waren blij dat zij weer eens gezellig bij elkaar waren en herinneringen konden uitwisselen. Zo een bijeenkomst dicht bij huis bevalt prima en levert ons telkens weer nieuwe leden op.

Op donderdag 22 april houden wij een reünie bijeenkomst voor alle Indië veteranen van VOMI NOORD-HOLLAND in de Marinekazerne, Kattenburgerstraat 7 te Amsterdam, aanvang 11.00 uur.

Wij zijn blij, dat nu de Ripperdakazerne gesloten is, wij op voorspraak van de commandant van de Kol. Six-kazerne, hartelijk welkom zijn in de Marinekazerne. Alle leden hebben hiervoor een uitnodiging ontvangen en wij hopen dat velen zich hebben aangemeld.

Wij hopen u hier ook nadere mededelingen te doen over de veteranenpas en de herdenking in Roermond op 7 september a.s.

Op onze oproep in de laatste Sobat om de contributie 1993 snel te betalen is schitterend gereageerd. Wij hopen dat ook de laatste die dit nog vergeten zijn dit nu omgaand doen, anders zijn wij helaas genoodzaakt de toezending van de SOBAT in juni te staken.

Is de acceptgiro niet te vinden, dan kunt u ook overmaken op giro 497 667 t.n.v. VOMI Noord-Holland, 2015 KJ Haarlem.

Fonds Sociale Zorg

Op een ledenvergadering in Arnhem, werden wij blij verrast door de afdeling Hoogeveen, die maar liefst 3 grote VOMI-postzakken vol met ingezamelde postzegels overhandigde.

Zoals u elders in dit blad kunt lezen, sorteert mev. Jac. Holewijn in Haarlem deze zegels en komt de opbrengst hiervan ten goede aan ons fonds. Ter besparing van verzendkosten kunt u ook ingezamelde postzegels meenemen naar iedere bijeenkomst en afgeven aan het bestuur. De bestuursleden zullen deze dan wel afleveren bij mev. Holewijn.

Het Sociaal fonds is u daar zeer dankbaar voor.

Secretaris P.L. van Maris, Kerkstraat 46, 2153 BK Nieuw-Vennep, tel. 02526-72933

Vereniging Zeeland

Op de jaarvergadering van 16 maart 1993 was het weer een gezellige drukte, er waren geen lege stoelen, er waren er te kort. Ruim 180 personen maakten van deze jaarlijkse happening gebruik. Onder het genot van een drankje en het koud/warm buffet werd onderling druk contacten uitgewisseld, natuurlijk gingen velen in hun herinneringen terug naar de jaren in de tropen.

De voorzitter memoreerde in zijn welkomstwoord, de activiteiten van afgelopen jaar maar ook uitte hij zijn teleurstelling in de behandeling van de veteranenpas. Geografisch is het voor de helft van de leden ondoenlijk om met de trein naar Roermond te gaan en boot- en busvervoer blijft n.l. voor eigen rekening. VOMI Zeeland zal blijven ijveren voor gratis busvervoer naar het monument. In het bestuur is afgelopen jaar een wijziging gekomen. Joop de Neef moest om gezondheidsredenen bedanken voor penningmeester en bestuurslid. Zijn plaats in het bestuur wordt ingenomen door Pim Gernler, in de functie van vice-voorzitter en algemeen adjunct. De voorzitter bedankte Joop voor het werk dat hij afgelopen zes jaren voor VOMI Zeeland had gedaan, Joop was medeoprichter van onze afdeling en loodste onze afdeling financieel door de moeilijke eerste jaren heen, voor je inzet zijn we je heel dankbaar. Namens de vereniging werd hij het predikaat "Lid van verdienste" aangeboden, voor Mevr. de Neef een boeket bloemen als pleister voor de vele uren - haar man te moeten missen als hij voor de VOMI bezig was.

Voor de busreis bezoek legermuseum Delft en Avifauna ontvangt u nog een persoonlijk bericht. Op voldoende deelname van onze leden wordt weer gerekend.

Als ik het nieuws van de zeeuwse afd. schrijf wordt vrijdag a.s. 26 maart dhr. J.

van der Plas te Terneuzen het "draaginsigne gewonden" uitgereikt. Dhr. van der Plas is gepensioneerd adjudant brigade-commandant der Kon. Marechaussee. Hij zal deze onderscheiding uitgereikt krijgen door de voorzitter van het I.P.A. (International Police Association) district Zeeland dhr. Provily in het I.P.A. huis te Scrooskerke W. De heer

van der Plas ontvangt deze onderscheiding omdat hij tijdens de uitoefening van zijn dienst in het voormalige Nederlands-Indië op 1-11-'48 gewond is geraakt.

Namens het bestuur Zeeland proficiat voor deze erkenning.

J. Kloet, Veldzichtweg 4, 4456 RN Lewedorp.

Ik denk wel eens.....

Het is alweer zes jaar geleden, dat ik voor de eerste keer over de VOMI hoorde spreken, ik wist niet dat er zo iets bestond. Kort daarna is mijn man lid geworden en daar ik altijd meega naar de bijeenkomsten en er ook vaak VOMI-leden bij ons over de vloer komen, ben ik een beetje gaan begrijpen wat er allemaal speelt. Er zijn twee dingen die mij altijd opvallen, allereerst de saamhorigheid, en ten tweede de verhalen over de Indië-tijd die nooit ophouden. Dit ter inleiding en nu mijn verhaal.

Ik denk wel eens aan de jaren dat ik van mijn toenmalige verloofde gescheiden was door zijn vertrek naar het voormalige Nederlands-Indië. In alle opzichten een zeer vervelende, om niet te zeggen ..... een vreselijke rottijs. Het afscheid, het vertrek, de onzekerheid over onze toekomst, zal hij het overleven, en hoe zal het gaan als we later weer bij elkaar zijn? Is onze relatie bestand tegen al deze problemen?

Er zullen vast nog wel meer gedachten in mij opgekomen zijn, maar je kunt er niet alles bij halen en zeker niet over alle bijzonderheden schrijven, want dan ga je teveel van je privacy bloot geven.

Ik heb er toen dikwijls met vriendinnen over gepraat, die in het zelfde schuitje zaten, maar je kon nooit achter de diepere gevoelens komen, want daar liepen we toen niet zo mee te koop.

Er waren van overheidswege geen telefoonnummers voor ons ingesteld waar we eens over onze problemen konden praten of waar we inlichtingen konden krijgen over zaken, die ons bezig hielden. Er was ook geen stichting Korrelatie en geen adres voor slachtofferhulp.

Als je geluk had, kreeg je af en toe brieven uit Indië, maar die bleven soms lang onderweg. Er was ook geen regelmaat in, soms kwamen er een heel stel tegelijk en dan weer een poos helemaal niks. Na weet ik wel dat het vervoer en de communicatie in die dagen anders waren, maar het doet niets af aan het feit, dat er grote problemen konden ontstaan in de relatie's tussen mensen. Ik denk nog wel eens aan het telegram, dat ik ontving nadat hij gewond was geraakt. Het luidde; "Gewond - schot - rechterzi-

jde." Verder niks. Je denkt; "Is het erg, leeft hij nog wel en hoe moet het nu verder." En dan moet je drie weken wachten op het volgende bericht: "Het gaat beter." Ondertussen kwamen er nog brieven, die voor het gewond raken geschreven waren toen er nog niks aan de hand was. Nee, dat was toen vreselijk slecht geregeld. En dan te bedenken dat ik in deze zenuwslappende weken gewoon mijn werk moest doen. Lesgeven aan teeners bij het middelbaar onderwijs. Ik begrijp nu nog niet hoe ik daar mijn hoofd bij heb gehouden.

Ik denk ook nog wel eens aan de relatieproblemen, die ontstaan zijn ten gevolge van de Indië-tijd. Mannen die niet meer naar huis schreven en verloofdes, die het af lieten weten omdat zij niet de kracht op konden brengen op hun geliefde te wachten.

Ik hoop dat de veteranen bij het lezen van dit stukje, als zij het nog niet wisten, nu in elk geval begrijpen dat ook het "Thuisfront" moeilijke tijden heeft moeten doormaken.

Tenslotte nog even dit.....

Wij vrouwen mogen trots zijn op de steun die onze mannen hebben kunnen putten uit onze trouw, uit onze brieven en uit ons medeleven. Wij stonden achter hen en doen dat ook nu nog, ondanks al datgene wat anderen beweren over hun diensttijd en hen zo in een verkeerd daglicht proberen te plaatsen. Voor ons kunnen zij niet in een verkeerd daglicht geplaatst worden, omdat wij een gedeelte weten van wat zij door hebben gemaakt. De kern van de zaak zullen ook wij niet weten, want daar praten zij niet zo gemakkelijk over, ook al door alle negatieve publiciteit, waar de laatste tijd gelukkig wat verandering in is gekomen. Nog lang niet genoeg, maar daar blijven we voor vechten.

Dit wou ik even kwijt, als vrouw van een veteraan-VOMI-lid en sinds kort zelf ook lid van deze vereniging, omdat ik vind dat zij onze steun verdienen, alle steun die wij hen nu nog kunnen geven.

Mevr. M.C.A. Looyen, VOMI Noord-Brabant West, Cameedijk 1, 4706 EG Roosendaal, tel. 01650-60546.

SOCIALE COMMISSIE-V.O.M.I.

Spaart s.v.p. alle soorten postzegels, gebruikt of ongebruikt voor het Fonds Sociale Zorg en stuurt ze naar Mw. Jac. Hollewijn, De Goede Hoop 13 2021 AP Haarlem, tel. 023-253058.

V.B.

vereniging oud militairen indiëgangers

Voorzitter

Victor C. Breijl
117 van Nijerodestraat
2587 RL 's-Gravenhage
tel. 070 - 3289158

Friesland

Th. Twijnstra
314 Zeneegroen
8935 KP Leeuwarden
tel. 058 - 889002

Overijssel

J. Timmer
28 Vaarsstraat
7604 CP Almelo
tel. 05490 - 19438

Drenthe/Georzingen

W. Veerman
139 Gravenlonden
9407 JS Assen
tel. 06920 - 41733

Vetras

H.J. Riemstijc
268 Vuurdoornstraat
8171 XB Vaassen
tel. 06788 - 3182

Rivierenland

G.W. Soetekouw
26 Berckstraat
6617 CH Bergharen
tel. 08873 - 1388

Oost Nederland

J. Bakker
25 Schoolestraat
7471 WS Goor
tel. 05470 - 74674

Brabant Oost/Limburg

N. den Hollander
218 Springstraat
5343 GL Oss
tel. 04120 - 25109

Brabant West

G. Offeman
27 Susannadonk
4707 WN Rosendaal
tel. 01650 - 36343

Utrecht

W.I. Scholten
99 Comeniuslaan
3708 XD Zeist
tel. 03404 - 56836

Zuid Holland Noord

F. van der Meer
118 Londenstraat
2711 DE Zoetermeer
tel. 078 - 415046

Zuid Holland Zuid

J.H. van Bruggel
187D Rotterdamseweg
3332 AG Zwijndrecht
tel. 078 - 126752

Noord Holland

J. Hammen
26 Egelantierlaan
2015 KJ Haarlem
tel. 023 - 240010

Flevoland

F.H.A.M. Frootzen
13 Oudegrind
1365 AE Almere
tel. 036 - 5318972

Zeeland

W. Bavelit
22 Rembrandtlaan
4532 HR Terneuzen
tel. 01150 - 14911 / 94236

Beheerder Fonds Sociale Zorg

J.G. Hulgen
60 Beemd Gras
2804 NV Goude
tel. 01820 - 33330
postgto 61.31.84.4

Propaganda Fonds Sociale Zorg

Mw. J.M. Hollewijn
13 de Goede Hoop
2021 AP Haarlem
tel. 023 - 253058

Coördinatrice / secretaresse

Mw. A.W. Zantinge - Edens
31 van Sandickstraat
7711 HW Meerzouwen
tel. 06296 - 1281

DOELSTELLINGEN

Behartigen van ideële, materiële en immateriële belangen van de oud militairen Indië- en Nieuw Guineegangers die bij de Nederlandse strijdkrachten in het voormalig Ned. Oost Indië, thans Indonesië hebben gediend.

Behartigen van de belangen van hun weduwe en wezen alsook van de nagelaten betrekkingen van hen die als direct gevolg van militaire dienstverrichtingen om het leven kwamen of van hen, die tengevolge van dienstverrichtingen invalide werden.

Herdenken van hen die gevallen zijn tijdens militaire dienstverrichtingen alsmede van hen, die tijdens of ten gevolge van internering, krijgsgevangenschap, ziekte of ongevallen in of door de militaire dienst zijn overleden. De vereniging tracht het gestelde doel, los van elke partijpolitieke richting, levensovertuiging of religie te verwezenlijken.

De vereniging staat open voor samenwerking, onder behoud van onafhankelijkheid, met verenigingen die zich op overeenkomstig terrein als de V.O.M.I. bewegen en aanverwante doelstellingen nastreven.

Het bestuur is van mening dat de V.O.M.I. open moet staan voor allen die gediend hebben bij de Nederlandse strijdkrachten in het voormalig Nederlands Oost Indië, thans Indonesië met toepassing van de bovengenoemde doelstellingen.

Lidmaatschap

- Een ieder die in het voormalig Ned. Oost Indië/Indonesië in Nederlandse militaire dienst is geweest.
- Weduwe van militairen die aan het bovenstaande onder a voldoen.